
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Martí Lee, Helena; Mas Lopez, Jordi, dir. Anàlisi de l'emissió de sèries d'animació japoneses als mitjans de comunicació catalans. 2021. (823 Grau d'Estudis de l'Àsia Oriental 842 Grau d'Estudis de l'Àsia Oriental)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/249176>

under the terms of the license

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

GRAU D'ESTUDIS D'ÀSIA ORIENTAL

TREBALL DE FI DE GRAU

Curs 2020-2021

**Anàlisi de l'emissió de sèries d'animació japonesa
als mitjans de comunicació catalans**

Helena Martí Lee

1421138

TUTOR/A

Jordi Mas López

Barcelona, 12/05/21

UAB

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

Dades del TFG

Títol: Anàlisi de l'emissió de sèries d'animació japoneses als mitjans de comunicació catalans/Análisis de la emisión de series de animación japonesas a los medios de comunicación catalanes/Analysis of the broadcast of Japanese animated series in the Catalan media

Autor/a: Helena Martí Lee

Tutor: Jordi Mas López

Centre: Universitat Autònoma de Barcelona

Estudis: Estudis d'Àsia Oriental

Curs acadèmic: 2020-2021

Paraules clau:

Anime, cultura japonesa, normalització lingüística, català, japonès, mitjans de comunicació, doblatge

Anime, cultura japonesa, normalización lingüística, catalán, japonés, medios de comunicación, doblaje

Anime, japanese culture, language standardization, catalan, japanese, media, dubbing

Resum del TFG

Fa uns anys hi havia dos canals dedicats als joves en les quals la programació era majoritàriament anime i s'emetia en català: el K3 i el 3XL. Aquest treball analitza el contingut d'aquests canals i l'impacte que van arribar a tenir en l'ús del català entre els infants i la difusió de la cultura japonesa a Catalunya. Per fer això, primer s'explica què és l'*anime*, la normalització lingüística, els detalls dels canals i com és el doblatge català. A continuació es reparteix una enquesta a joves catalans per poder analitzar-ne les respostes. Un cop feta l'anàlisi es conclou que les hipòtesis són certes.

Hace unos años había dos canales dedicados a los jóvenes en las que la programación era mayoritariamente anime y se emitía en catalán: el K3 y el 3XL. Este trabajo analiza el contenido de estos canales y el impacto que llegaron a tener en el uso del catalán entre los niños y la difusión de la cultura japonesa en Cataluña. Para hacer esto, primero se explica qué es el anime, la normalización lingüística, los detalles de los canales y como es el doblaje catalán. A continuación se reparte una encuesta a jóvenes catalanes para poder analizar las respuestas. Una vez realizado el análisis se concluye si se han confirmado las hipótesis.

A few years ago there were two channels dedicated to young people in which the programming was mainly anime broadcast in Catalan: K3 and 3XL. This project analyzes the content of these channels and the impact they had on the use of Catalan among children and the spread of Japanese culture in Catalonia. To do this, we first explain what *anime* is, the linguistic normalization, the details of the channels and what Catalan dubbing is like. Then a survey is sent to young Catalans so that we can analyze their answers. Once the analysis is done, it is concluded that the hypotheses stated are true.

Avís legal

© Nom i cognoms de l'estudiant, lloc, any. Tots els drets reservats.

Cap contingut d'aquest treball pot ser objecte de reproducció, comunicació pública, difusió i/o transformació, de forma parcial o total, sense el permís o l'autorització del seu autor/de la seva autora.

Aviso legal

© Nombre y apellidos del estudiante, lugar, año. Todos los derechos reservados.

Ningún contenido de este trabajo puede ser objeto de reproducción, comunicación pública, difusión y/o transformación, de forma parcial o total, sin el permiso o la autorización de su autor/a.

Legal notice

© Student's name and surname(s), place, year. All rights reserved.

None of the content of this academic work may be reproduced, distributed, broadcasted and/or transformed, either in whole or in part, without the express permission or authorization of the author.

Índex

1. Introducció
2. Definició d'*anime*
3. Difusió de la cultura japonesa a Catalunya
 - 3.1. Saló del manga
 - 3.2. Campanya Cool Japan
4. Mitjans de comunicació catalans
 - 4.1. Els objectius de la Televisió de Catalunya i la normalització lingüística
 - 4.2. Els canals K3 i 3XL
 - 4.2.1. Llistat d'*anime* emès en català
5. El doblatge en català
6. Enquesta
 - 6.1. Resultats de les enquestes i anàlisi
7. La pirateria
8. Conclusions
9. Bibliografia

Índex de Gràfics

Gràfic 1. Nombre d'assistents al Saló del Manga

Gràfic 2. Gènere de les persones enquestades

Gràfic 3. Edat de les persones enquestades

Gràfic 4. Respostes a la pregunta 4

Gràfic 5. Respostes a la pregunta 5

Gràfic 6. Respostes a la pregunta 6

Gràfic 7. Respostes a la pregunta 7

Gràfic 8. Respostes a la pregunta 8

Gràfic 9. Respostes a la pregunta 9

Gràfic 10. Respostes a la pregunta 10

Gràfic 11. Respostes a la pregunta 11

Gràfic 12. Respostes a la pregunta 12

Gràfic 13. Respostes a la pregunta 13

Gràfic 14. Respostes a la pregunta 14

Índex d'Il·lustracions

Il·lustració 1. Sessions de *Els guardians de la nit* en català als cinemes

Índex de Taules

Taula 1: L'*anime* més popular entre els enquestats.

1. Introducció

Actualment, la cultura japonesa és molt popular a nivell internacional, com demostra el fet que al llarg dels anys s'ha incrementat el nombre de restaurants japonesos, hi ha persones que prefereixen comprar productes de marques japoneses, i el nombre d'alumnes de japonès és cada cop més elevat. Catalunya no és una excepció: si voltem per Barcelona o altres ciutats trobarem, fàcilment, molts establiments japonesos. Tot i que la cultura japonesa s'ha estès per diferents motius, considerem que un d'ells podria ser gràcies a dos canals de televisió que hi havia ara fa uns anys, el K3 i el 3XL. Una de les coses que destaquen en la cultura nipona és l'*anime*, i durant uns anys aquests dos canals emetien una gran quantitat d'*anime* doblat al català. Hi ha dos preguntes que podem plantejar sobre aquest fet. La primera, si l'emissió de sèries d'*anime* va estimular l'interès per la cultura japonesa a Catalunya. La segona, si el doblatge en català d'aquestes sèries populars fomentava l'ús de la llengua catalana entre els joves. A partir d'aquestes dues preguntes, han sorgit una sèrie d'hipòtesis:

1. Els canals K3 i 3XL van ser molt populars entre el públic infantil i juvenil entre els anys 2002-2012.
2. L'emissió de l'*anime* a Catalunya (mitjançant els canals K3 i 3XL) ha tingut un gran impacte en la infància/joventut d'una generació (que actualment té 15-30 anys).
3. L'*anime* doblat al català va estimular l'interès per la cultura japonesa a Catalunya.
4. Les sèries d'*anime* doblades al català i emeses pels canals K3 i 3XL van fomentar l'ús del català entre els espectadors d'aquests canals.
5. La desaparició dels canals K3 i 3XL ha perjudicat la normalització de la llengua catalana.

L'objectiu d'aquest treball és estudiar i analitzar en quina mesura aquests canals de televisió i l'emissió d'*anime* en català van tenir algun impacte en l'audiència o bé si no en van tenir cap, centrant-nos sobretot en l'ús del català i en la difusió de la cultura japonesa. D'aquesta manera, volem plantejar una qüestió principal: la de si aquests tipus de canals d'entreteniment juvenil són beneficiosos per els joves.

La metodologia amb què es duu a aquest objectiu consisteix a recopilar informació sobre els mitjans de comunicació catalans, concretament l'audiència que van tenir el K3 i el 3XL, i determinar fins a quin punt eren populars aquests canals dins de la generació indicada, intentant esbrinar també si han tingut algun impacte en el públic. Per fer-ho, es reparteix una enquesta amb preguntes sobre tots aquests aspectes a un gran nombre de persones que formen part de la generació que s'estudia. Un cop obtingudes les respostes, s'analitzen els resultats per buscar quina va ser la influència d'aquests canals, quina importància tenien i si realment van ser útils per animar el públic a fer ús del català.

Aquest treball s'estructura de la manera següent. Primer, es dona una definició del terme *anime* i es fa un breu resum de com es va difondre la cultura japonesa a Catalunya esmentant la gran convenció del Saló del Manga i la campanya Cool Japan. A continuació s'explica en què consisteixen i com estan organitzats els mitjans de comunicació catalans, incloent els principals objectius de la Televisió de Catalunya (TVC). A més, hi ha una explicació sobre què és la normalització lingüística, que va estretament relacionada amb aquests objectius. Tot seguit, se centra més concretament en els canals K3 i 3XL i els seus continguts i es proporciona un llistat de tot l'*anime* que es va emetre doblat al català, destacant les sèries de més èxit. Seguidament s'enfoca al doblatge en català, qui són els dobladors més reconeguts i com és aquest procés. Després, s'exposen les observacions i respostes que s'han obtingut a partir de les enquestes i es presenta un debat sobre la pirateria i finalment, es fa una conclusió final que reprèn, per confirmar-les o rebutjar-les, les hipòtesis plantejades en aquesta introducció.

Personalment, el motiu pel qual he escollit aquest tema és perquè jo mateixa era una de les persones que seguien aquests canals, i en el meu entorn eren molt populars. Sovint, les persones d'una edat semblant recorden aquests canals amb nostàlgia, i alguns, tot i ser castellanoparlants, asseguren haver après català gràcies a aquestes sèries. És per això que em van sorgir aquests dubtes i he decidit plantejar-me'ls en aquest estudi.

2. Definició de l'*anime*

Què és exactament l'*anime*? *Anime* és el terme que es fa servir per referir-se als dibuixos animats d'origen japonès. Aquests dibuixos destaquen principalment pels ulls rodons exageradament grans dels personatges, els seus pentinats únics i els colors molt vius, tot i que cada característica depèn també de l'estil de cada autor. L'animació de les imatges és la base de l'*anime*, però el terme inclou també la feina dels dobladors que donen veu i vida als personatges, la banda sonora, i el tipus d'històries que es representen. Dins de l'*anime* hi ha diversos gèneres, els quals poden tractar tot tipus de temes, ja siguin històries sobre la vida quotidiana o bé aventures de fantasia, ciència ficció, o inclús de terror. Aquest gènere es va començar a popularitzar a partir dels anys setanta gràcies a l'èxit d' Osamu Tezuka, l'home que és conegut actualment com el pare de l'*anime* (Gómez, n.d.). Com a conseqüència de l'èxit de l'*anime* en altres països, la producció de les sèries d'animació japonesa es va disparar a partir dels anys 1990 i 2000. Actualment, es produeix *anime* en grans quantitats i cada any hi ha desenes de sèries noves que reben visualitzacions d'arreu del món. També es fan grans convencions, com el Saló del Manga, on es reuneixen centenars de fans d'aquest gènere. La producció d'*anime* és una de les principals fonts d'ingressos del Japó, mitjançant aquestes convencions, la venda de marxandatge i la publicació d'*anime* en grans plataformes com Netflix o Prime Video, d'entre altres, i una gran quantitat de turistes que viatgen al Japó hi van perquè van començar a tenir interès pel país gràcies a l'*anime*. En el cas de Catalunya, van ser els dos canals esmentats els que es van encarregar d'emetre *anime* en català. Tant el K3 com el 3XL oferien un gran nombre de sèries i pel·lícules d'animació japonesa doblada al català, i en tots dos casos van obtenir un gran nombre d'espectadors d'*anime*, que predominaven en la programació.

3. La difusió de la cultura japonesa a Catalunya

Durant el segle XVII, Japó va entrar en un estat d'aïllament tancant les seves fronteres i va reduir el contacte amb l'exterior al mínim possible. No va ser fins al segle XIX que va reobrir les fronteres al comerç. Aquest fet va resultar en el descobriment de l'art japonès per part dels països occidentals. No només Catalunya, sinó diversos països, concretament els europeus i els Estats Units, van començar a mostrar molt d'interès per l'estil i la qualitat dels productes japonesos. A poc a poc es va estendre aquestes preferències, i en el cas de Catalunya hi va haver una bona rebuda. Aquest fenomen es va anomenar japonisme, referint-se a la inclinació per l'estètica japonesa, sobretot en l'àmbit artístic (Alzaman, 2019).

En l'actualitat hi ha una gran passió pels productes populars japonesos, un fet visible especialment en el consum d'*anime*, *manga* i videojocs, essent Catalunya una de les regions en les quals va néixer primer un fort interès per aquests productes. A pesar que hagin passat anys des de que es van tornar populars, continua havent-hi una gran quantitat de seguidors d'aquests continguts, que formen un gran col·lectiu de joves que se senten atrets per la cultura japonesa (Ferrer, 2018).

Als anys vuitanta, TVC va decidir apostar per l'*anime* començant a doblar sèries en català. Les primeres que van tenir més èxit van ser *Bola de drac*, *Dr. Slump* i *Doraemon*. A mida que avançava el temps, van augmentar més i més les sèries d'èxit. D'altra banda, la venda de *manga* a Catalunya també es va incrementar, ja que se'n van començar a vendre a les botigues de còmics. Davant de l'èxit que van obtenir aquests productes japonesos, l'organització Ficomic va crear l'esdeveniment conegut com Saló del Manga, dedicat sobretot a aquests productes populars però que també inclou altres activitats relacionades amb la cultura japonesa, com ara les cerimònies del te o un espai per posar-se *kimonos*.

Segons Marc Llovet Ferrer en el seu article "La difusió de la cultura japonesa i les seves indústries: una perspectiva catalana", a Catalunya la difusió del *manga* i l'*anime* es pot diferenciar en dues onades: una als anys noranta amb la televisió com a principal mitjà i una altra el 2004 impulsada per l'ús d'Internet. El *boom* d'internet va facilitar l'accés a més informació i difusió sobre la cultura japonesa i permetia tenir contacte amb més persones

amb els mateixos interessos, entre altres avantatges. Partint d'aquí es van crear més esdeveniments i trobades a part del Saló del Manga, com ara la Japan Weekend o l'Expotaku, i es van fundar associacions dedicades a la difusió de la cultura japonesa. L'associació més antiga d'Espanya centrada en el *manga* i l'*anime* es situa a Catalunya: es tracta del Club Manga Igualada creada a l'any 1994 (Ferrer, 2018).

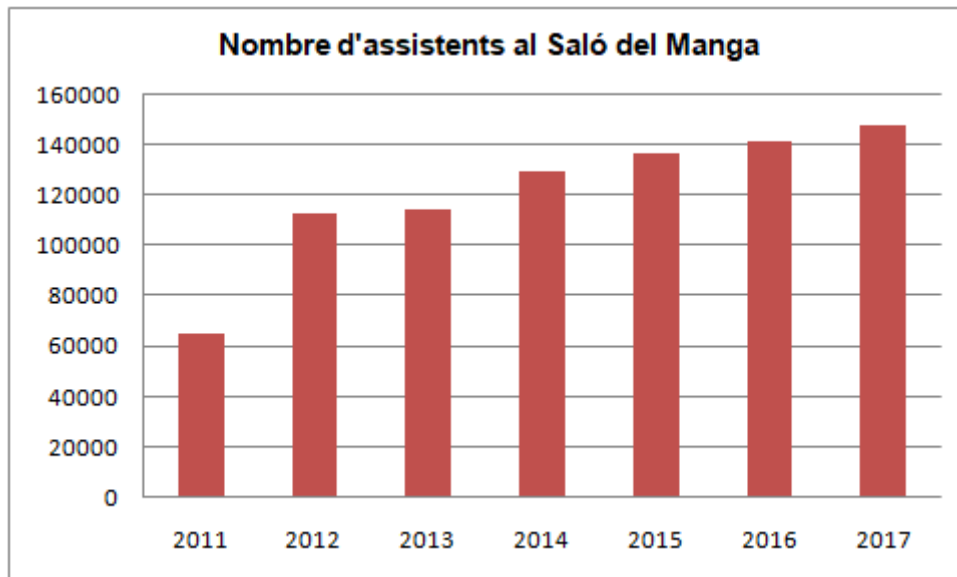
Tenint en compte tots aquests fets, l'auge de la passió pels productes japonesos a Catalunya no és en si un cas aïllat. Aquesta mateixa passió originada a Japó ha anat estenent-se ràpidament a diversos països, però a Catalunya sí que hi ha hagut factors que han accelerat i intensificat l'admiració i el fanatisme cap a aquests productes. No hi ha dubte que els canals de televisió en què es van emetre *anime* en català van tenir un gran impacte en les generacions més joves (ara ja adultes), i posteriorment, a causa de l'internet, encara es va enfortir més l'atracció per la cultura japonesa. Altrament, l'interès que s'ha generat entre les generacions més joves probablement s'ha originat per la difusió entre les xarxes socials, mentre que les persones que van créixer veient *anime* per televisió ara ja són adults i recorden aquests canals amb nostàlgia i amb un sentiment de pèrdua per tot el contingut infantil/juvenil que actualment no s'aprofita o s'ofereix sense la mateixa quantitat. Si més no, és indubtable que els fans del *manga* i l'*anime* a Catalunya són un grup gran i actiu, i no deixa de créixer.

3.1 El Saló del Manga

El Saló del Manga és un esdeveniment dedicat a la cultura asiàtica, concretament centrada en l'*anime* i el *manga* d'origen japonès. Se celebra cada any a la ciutat de Barcelona i és organitzada per la Federació d'Institucions Professionals del Còmic (Ficomic). Es realitzen diverses activitats relacionades amb el *manga* i l'*anime*, però els més destacats són el concurs de *cosplay* (disfressar-se d'un personatge d'*anime*, *manga*, o videojoc) i la sessió de karaoke. A part, també hi han parades de menjar japonès, *stands* d'artistes i venda de marxandatge (Ficomic, n.d.).

El primer Saló del Manga es va celebrar el 1995 a l'estació de França, on es va fer durant un parell d'anys. A causa del seu èxit i a la necessitat d'augmentar l'aforament i l'espai, es va

traslladar l'esdeveniment a la Farga de l'Hospitalet. El primer any que es va fer el trasllat, també va ser el primer any en el qual es va convidar una autora de *manga*: Masami Tsuda, autora de *Karekano*. Posteriorment, l'any 2012, es va tornar a traslladar la convenció al recinte de la Fira de Barcelona, on encara es duu a terme actualment. Fins al dia d'avui, el número d'assistents al Saló del Manga ha continuat batent rècords (Berengueras, 2016).

Gràfic 1. Nombre d'assistents al Saló del Manga. Font: Ficomic

El gràfic mostra el nombre d'assistents que hi ha hagut al Saló del Manga des de l'any 2011 fins al 2017. El 2011 rep 65.000 assistents, i el següent any ja puja a més de 113.000, i continua l'augment. L'any 2017 va ser especialment memorable per al Saló del Manga. A causa del seu èxit, es va allargar a una durada de cinc dies en comptes de quatre, com s'havia fet fins llavors. Es van ajuntar aquell any l'aniversari de l'*anime Bola de drac* i la commemoració del centenari de l'*anime*, fent que hi participessin sis mil assistents més que l'any anterior, 142.000 en total (Berengueras, 2016).

Tenint en compte aquestes dades i que el Saló del Manga és la convenció d'aquesta temàtica més important d'Espanya, podem assegurar que la cultura japonesa ocupa un gran lloc entre els interessos dels catalans.

3.2 La campanya Cool Japan

Cool Japan fa referència a tot allò que és *cool* (“modern” o “divertit” en anglès, o allò que “mola”, dit d’una forma més informal) de la cultura japonesa, tot i que els propis japonesos no ho considerin com a tal. La campanya Cool Japan és una estratègia per donar a conèixer àmbits en la cultura japonesa que puguin ser atractius i interessants per a la resta de països (“Cool Japan Strategy,” 2015).

Anteriorment, als anys vuitanta s’havia produït la popularització de productes japonesos, i posteriorment es va idear aquesta campanya entre els anys 2002 i 2005. Durant aquell temps, Japó havia posat en emissió algunes sèries que van tenir molt èxit no només en el propi país, sinó a molts altres. Es va crear el concepte Cool Japan amb l’objectiu de millorar la imatge cultural del Japó i crear una mena d’atracció pel país. Com més admiradors de la cultura japonesa hi hagi, més turistes aniran a visitar Japó. Això inclou l’*anime*, el *manga*, els videojocs, les tecnologies, la gastronomia i la moda, d’entre altres (Christensen, 2011). El Cool Japan està ideat perquè a l’hora de crear un producte o un servei, es tingui molt en compte el públic internacional. Per tal de fer-ho, s’avalua què és allò que atrau els qui no són japonesos (tot i que potser pels qui ho són no tingui res d’especial) i es dissenyen productes que es considerin “cool” i que agradin als consumidors d’altres països. D’aquesta manera el Cool Japan s’expandeix més enllà i creix ràpidament. A més de donar suport a l’economia japonesa a partir del comerç d’aquests productes, també genera altres beneficis, com l’accés i la varietat d’informació sobre la seva cultura, cosa que estimula l’interès de persones que potser anteriorment no estaven interessades en Japó o mai s’ho havien plantejat. Algunes estratègies de les que es duen a terme per part d’algunes agències japoneses per expandir encara més el Cool Japan són oferir llocs de treball o fins i tot papers com a ambaixadors a persones que no són japoneses amb l’objectiu de donar a conèixer la cultura japonesa fora del país, o crear programes de viatges per convidar *bloggers*, *influencers* o *youtubers*. En altres paraules, persones que tenen certa veu en una plataforma i així comunicar i promoure les atraccions japoneses. A més, el govern japonès s’encarrega de tenir perfils oficials a Facebook, Twitter i altres xarxes socials en japonès i en anglès per transmetre i informar sobre les atraccions del país, incloent anuncis de *sake* i el *shochu* (dues begudes alcohòliques típiques de Japó). Amb tot això, comuniquen també informació

als turistes sobre els recursos que tenen a l'abast per anar a visitar el país i què fer-hi un cop hi siguin. Mentre promouen el turisme, exhibeixen les millors obres produïdes a Japó a l'estranger, ja sigui *anime* o altres formes d'art ("Cool Japan Strategy," 2015).

Tots aquests factors indiquen que el mateix país ha posat molt d'esforç a fomentar l'interès (o fins i tot el fanatisme) pel Japó, i fins al moment aquesta estratègia ha donat fruit. Durant els últims anys les persones que fan un seguiment de la cultura japonesa han augmentat i, a més, sembla que s'ha intensificat l'efecte de la campanya, sobretot notable en plataformes com Twitter, en la qual durant els últims anys els *anime* en emissió com ara *Shingeki no Kyojin*, *Boku no Hero* o *Kimetsu no Yaiba* han aconseguit ser *Trending Topic* (així s'anomenen les temàtiques més piulades del país o del món), amb milers de persones comentant els nous capítols cada setmana. De moment, la campanya Cool Japan ha obtingut com a resultat una gran xarxa d'admiradors i aprenents de la cultura japonesa i no hi ha indicis que aquests avenços s'estiguin frenant.

4. Mitjans de comunicació catalans

Actualment hi ha una organització que s'encarrega dels mitjans audiovisuals catalans que s'anomena Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) i està finançada i dirigida per la Generalitat de Catalunya. L'objectiu principal de la CCMA és difondre i protegir la normalització lingüística. Dins de la CCMA hi ha una empresa pública, la TVC (Televisió de Catalunya), que gestiona sis canals de televisió diferents. En aquests moments el canal de televisió principal és TV3, el qual ofereix una programació general apta per a tots els públics, i ha estat el més vist durant els últims sis anys. Un altre canal disponible és l'Esport 3, que s'enfoca al món de l'esport, tant amb la retransmissió d'esdeveniments esportius com de programes dedicats a aquest sector. A més a més hi trobem el canal 3/24, el qual proporciona tot tipus d'informació al públic, amb notícies, programes informatius i entrevistes relacionades amb temes de l'actualitat. També disposa d'un canal infantil/juvenil, el Super 3, que amb l'ajuda del programa Club Super 3 emetia diversos programes, entre els quals dibuixos animats. Disposava també del canal TV3 HD, el qual ofereix els mateixos programes que TV3 durant les 24 hores del dia. Finalment trobem el canal 33, el qual s'ha anat repartint en altres canals a mesura que passava el temps (Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, n.d.). És aquest canal el que ens interessa destacar aquí, ja que un dels canals que va sorgir del canal 33 és el K3. El 3XL en canvi va sorgir a partir del Canal 300, un canal que actualment ja no existeix. Aquests canals no es consideraven infantils però tampoc adults, estaven dirigits cap al públic juvenil, en una edat entre els 15 i 25 anys i mostraven tot un repertori de programes, d'entre els quals destaquem l'*anime*.

4.1 Objectius de la CCMA i la normalització lingüística

Segons la pàgina web oficial de la CCMA, el seu principal objectiu és produir continguts generals amb la finalitat de promoure la cultura i la llengua catalanes. D'aquesta manera, la CCMA gestiona diferents serveis de ràdio i televisió en zones de parla catalana. Si ens centrem en el mitjà de comunicació més important a Catalunya, cal explicar també quins són els objectius de TV3. En aquest cas, el seu objectiu és col·laborar en la normalització

lingüística i cultural. A més, pretén mostrar la diversitat de la cultura catalana. És un canal que no deixa d'intentar millorar i innovar, mantenint la qualitat i amb la intenció d'incrementar el nombre de telespectadors. Una manera de recolzar el canal és l'ús de les xarxes socials, que actualment són gairebé indispensables per a la visibilització i la propaganda en la societat actual. En resum, la CCMA i els seus canals de televisió tenen el propòsit de preservar i vetllar per la normalització lingüística i cultural de Catalunya. Què és, però, la normalització lingüística, exactament?

La normalització lingüística és un procés sociolingüístic que té la finalitat d'estendre i normalitzar l'ús d'una llengua que generalment ha patit una minorització, en aquest cas, la llengua catalana. Aquesta normalització consisteix a regular i reorganitzar algunes funcions lingüístiques per tal de que la societat en faci més ús. Aquest terme sociolingüístic va ser creat per Lluís V. Aracil a finals dels anys seixanta, substituint el de planificació lingüística, que era el que s'havia utilitzat fins aleshores. Tot i anomenar-se normalització lingüística, s'estudien molts factors socials i polítics per arribar a un dels seus objectius, que és l'estandardització de la llengua. Això implica que calgui molta difusió de les normes lingüístiques, a més de fer-ho de manera dinàmica i diversa per que la societat respongui positivament. La normalització lingüística no és un procés únic i universal, sinó que cada regió el farà amb els seus propis mètodes. Un altre indret d'Espanya en el qual es duu a terme un procés de normalització lingüística és per exemple el País Basc. En el cas de la llengua catalana, es va donar molta èmfasi en l'educació. El català és la llengua amb la qual s'ensenya als estudiants preuniversitaris, i durant la carrera universitària, tot i que en menor grau, també s'utilitza força el català per a l'ensenyament. Un altre factor que rep molta importància en aquest procés és la cultura. A mesura que passen els anys, s'ha intentat augmentar l'oferta d'activitats culturals en català amb companyies de teatre i grups musicals, entre altres (Gran Enciclopèdia Catalana, n.d.). Com s'ha esmentat anteriorment, els mitjans de comunicació també són molt importants per a la normalització lingüística. És per aquest motiu que es va fundar el CCMA, i posteriorment es van crear el K3 i el 3XL, probablement amb la finalitat d'enfocar la normalització lingüística cap als joves i als infants amb l'ajuda del doblatge al català.

4.2 El K3 i el 3XL

Com hem comentat anteriorment, el K3 i el 3XL són dos canals de la televisió catalana que estaven dirigits al públic jove i s'encarregaven d'oferir una gran varietat de sèries *anime* doblades al català. Un dels objectius, a part de l'entreteniment, era també impulsar els infants i els joves a fer servir més la llengua catalana. El K3 es va inaugurar al 2001 i va sorgir a partir del canal 33, que dedicava una part de les emissions al públic infantil/juvenil. A partir del 2009, es va anar substituint pel Canal Super 3. Per altra banda, el 3XL va sorgir al 2000 i al començament consistia en un espai dins del Canal 300 que s'enfocava al públic juvenil però no infantil, ja que es considerava lleugerament més adult. Per aquest motiu, l'horari del 3XL era des de les 21:30 del vespre fins les 6 del matí. Al cap d'uns anys, el 2010, va convertir-se en un canal propi i finalment, al cap de dos anys, es va tancar el canal a causa de la reorganització dels canals de TVC. Segons un estudi de l'Arnau Lleo, el tancament d'aquest canal és un dels majors responsables de la disminució de l'ús del català entre els joves. El tancament va crear una disminució del contingut digital en català, un fet que ha afectat greument al decreixement de parlants del català entre els infants. D'acord amb Òscar Escuder, president de la Plataforma per la Llengua, "en el seu moment, el 3XL va ser innovador, el fet que es tanqués va ser un pas enrere del qual encara no ens hem recuperat" (Fernández, 2019). Així doncs, és possible que tancar aquests canals fos un error i provoqui més perjudicis del que s'havia previst. Altrament, s'ha perdut una gran quantitat de productes multimèdia en català que ja no estan disponibles. A continuació, mostrem un llistat d'*anime* doblat al català emès en aquests canals.

4.2.1 Llista d'*anime* emès en català

Anime emès al K3/Super 3

1992

- *El tritó del mar* (27 episodis)
- *Patufella* (Pel·lícula)
- *La sireneteta* (Pel·lícula)

- *Lamu* (195 episodis)
- *El follet màgic* (39 episodis)
- *El follet del bosc tranquil* (episodi especial)

1993

- *Les faules d'Isop* (Pel·lícula)
- *Aladí i la llàntia meravellosa* (Pel·lícula)
- *Contes d'Andersen* (Pel·lícula)
- *El vaixell fantasma* (Pel·lícula)
- *El príncep valent* (Pel·lícula)
- *Els cyborgs* (Pel·lícula)
- *La volta al món del gat amb botes* (Pel·lícula)
- *Pipi, la sirena i el tritó de mar* (Pel·lícula)
- *Sherlock Holmes* (26 episodis)
- *Fly* (46 episodis)
- *L'ocell blau* (sèrie convertida en pel·lícula)
- *El gran Sushi* (99 episodis)

1994

- *Doraemon, el gat còsmic* (més de 1.300 episodis)
- *Bola de drac Z: El superguerrer Son Goku* (Pel·lícula)
- *Bola de drac Z: Els rivals més forts* (Pel·lícula)
- *Bola de drac Z: Lluita entre guerrers de força il·limitada* (Pel·lícula)
- *Rock, el valent* (Pel·lícula)
- *Ali Baba i els 40 lladres* (Pel·lícula)
- *Sense família* (Pel·lícula)
- *El gat amb botes va a l'Oest* (Pel·lícula)
- *Hattori, el ninja* (Pel·lícula)
- *Campions del beisbol* (Pel·lícula)
- *El nen de l'espai* (Pel·lícula)
- *Lensman* (25 episodis)

1995

- *Speed Racer* (52 episodis)
- *Els cignes salvatges* (Pel·lícula)
- *La reina del mil·lenni* (Pel·lícula)
- *El capità Harlock i l'Arcàdia* (Pel·lícula)
- *Cinturó negre* (124 episodis)
- *Mikan* (31 episodis)
- *Ranma ½* (161 episodis)
- *Les aventures d'en Hacchi* (55 episodis)
- *Heidi* (Pel·lícula)

1996

- *Dommel* (52 episodis)
- *Horry, el monstret* (100 episodis)
- *Kimba, el lleó blanc* (52 episodis)
- *Dome, el petit geni del beisbol* (49 episodis)

1997

- *La gran aventura dels mundials de futbol* (52 episodis)
- *Toni, la reportera* (52 episodis)
- *Leo, el rei de la selva* (26 episodis)
- *Candy* (115 episodis)
- *Històries d'animals* (45 episodis)

1998

- *Georgie* (45 episodis)
- *Remi* (51 episodis)
- *Les bessones a st. Clare's* (26 episodis)
- *Endavant Bumbum!* (39 episodis)
- *Patrasche, el gos de Flandes* (26 episodis)
- *Muka Muka* (51 episodis)

1999

- *Harley Spiny* (70 episodis)
- *La increïble brigada Shinsen* (50 episodis)

2000

- *Azuki* (117 episodis)
- *La Ventafocs* (26 episodis)
- *Montana* (52 episodis)
- *Sakura, la caçadora de cartes* (70 episodis)

2002

- *El nou Dr. Slump* (74 episodis)

2003

- *Les aventures d'en Nemo al país dels somnis* (Pel·lícula)
- *Wickie, el viking* (78 episodis)
- *Sakura, la caçadora de cartes: la pel·lícula* (Pel·lícula)
- *La màgica Do-Re-Mi* (201 episodis)

2004

- *L'abella Maia* (52 episodis)
- *Sakura, la caçadora de cartes: La carta segellada* (Pel·lícula)

2005

- *Corrector Yui* (52 episodis)
- *Nono Chan* (61 episodis)

2006

- *Kiteretsu, el cosí més llest d'en Nobita* (331 episodis)
- *L'ídol Nagisa: Com m'agrada, tot això!* (39 episodis)
- *Clamp, club de detectius* (26 episodis)

- *Megaman, el ciberguerrer* (56 episodis)

2007

- *Rantaro* (més 300 episodis emesos, al Japó ha superat als 1000)
- *La llei de Ueki* (51 episodis)
- *Tsubasa: les cròniques perdudes* (52 episodis)
- *La màgica Do-Re-Mi* OVAs (OVA de 13 episodis)

2008

- *Kamichama Karin* (26 episodis)

2009

- *Un estiu amb en Coo* (Pel·lícula)
- *Blue Dragon* (51 episodis)

Anime emès al 3XL

2000

- *Quedes detingut!* (47 episodis)
- *Utena* (39 episodis)

2001

- *Escaflowne* (26 episodis)
- *Shin Chan* (aproximadament 528 episodis emesos, al Japó ja ha superat els 1000)
- *El detectiu Conan* (854 episodis emesos, al Japó ja ha superat els 1000)
- *Arc The lad* (26 episodis)
- *Cowboy Bebop* (26 episodis)
- *Trigun* (26 episodis)
- *Harlock Saga: L'anell Dels Nibelungs* (OVA de 6 episodis)

2002

- *Boys be ...* (13 episodis)
- *Run=Dim* (13 episodis)
- *Karekano* (26 episodis)
- *Fushigi Yugi, el joc misteriós* (52 episodis)
- *Yu Yu Hakusho: Els defensors del més enllà* (112 episodis)

2003

- *Orphen, el bruixot* (24 episodis)
- *Love hina* (25 episodis)
- *Furi Kuri* (OVA de 6 episodis)
- *Queen Esmeraldas* (OVA de 4 episodis)
- *Jeanne, l'ladre kamikaze* (44 episodis)
- *Inuyasha* (167 episodis)
- *I, my, me! Strawberry eggs* (13 episodis)
- *NieA Under 7* (13 episodis)

2004

- *Slam Dunk, la gran esmaixada* (101 episodis)
- *DNA 2* (15 episodis)
- *Escola de bruixes* (13 episodis)
- *Kimagure Orange Road* (48 episodis)
- *Comic Party* (13 episodis)
- *Cinturó Negre: Sigueu valents nois!* (Pel·lícula)

2005

- *Loki, el detectiu misteriós* (26 episodis)
- *Bo-bobo* (76 episodis)
- *Kochikame* (260 episodis emesos)
- *Corrector Yui* (52 episodis)
- *Fruits basket* (26 episodis)
- *Inuyasha: Els sentiments que viuen més enllà del temps* (Pel·lícula)

- *Els dotze regnes* (45 episodis)
- *Blau* (24 episodis)

2006

- *Taro, l'alienígena* (24 episodis)
- *Neo Ranga* (48 episodis)
- *One Piece* (515 episodis emesos, més de 940 emesos al Japó)
- *Maison Ikkoku* (96 episodis)
- *Kimagure Orange Road OVA*s (Ova de 8 episodis)

2007

- *Escaflowne: La pel·lícula* (Pel·lícula)
- *Planet ES* (26 episodis)
- *Samurai Champloo* (26 episodis)
- *Get Backers* (49 episodis)
- *Monstre* (74 episodis)
- *Inuyasha: El castell més enllà del mirall* (Pel·lícula)

2008

- *Ghost in the shell 2: Innocència* (Pel·lícula)

2009

- *Viewtiful Joe* (51 episodis)

2010

- *Bleach* (167 episodis)
- *Death Note* (37 episodis)
- *Nana* (47 episodis)

2011

- *Ghost in the shell 2.0* (Pel·lícula)

- *Evangelion 2.22* (Pel·lícula)
- *Bola de drac Z Kai* (98 episodis)
- *Freedom* (OVA de 7 episodis)
- *Nausicaä de la vall del vent* (Pel·lícula)
- *Saint Seiya: El quadre perdut* (2 OVA de 13 episodis cada un)

2012

- *El castell ambulat* (Pel·lícula)

(Llistat Cronològic D'anime Emès En Català (a Catalunya), 2015)

5. El doblatge en català

El doblatge consisteix a substituir el diàleg original d'un producte amb gravacions de veu noves, normalment amb la finalitat de poder-lo presentar en un idioma que no és l'original. El procés que es du a terme fins a aconseguir el producte final és força llarg i hi participa tot un seguit de professionals. Primerament, cal la feina dels traductors perquè tradueixin el text original a l'idioma en què es vol doblar, en el nostre cas el català. A continuació els ajustadors faran que el diàleg encaixi dins del que sigui possible amb els moviments de la boca de l'actor o bé l'animació. Seguidament, s'introdueix la feina dels lingüistes, que s'encarreguen de corregir el text i s'asseguren que l'estil de la traducció sigui correcte i adequat per al producte que s'està treballant. Per exemple, si en el producte original s'utilitza un llenguatge molt formal, és ideal que en el text traduït també es faci servir un registre similar. Després d'aquest procés, es fa arribar el producte al director de doblatge, que escollirà quins actors posen la veu i interpreten els personatges. Finalment, el guió traduït, ajustat i revisat es grava a l'estudi (Lluís Comes, n.d.).

En general, el doblatge en català és d'alta qualitat, però és important tenir en compte alguns factors que poden influir tant en la creació del producte com en els resultats. Per fer-ho cal explicar diferents tipus de subordinació al qual està sotmès aquest procés. El doblatge està subordinat a l'animació, i hi pot haver elements en la pantalla que no encaixin amb el que s'està dient en català. Un altre tipus de subordinació és que el doblatge sol estar sotmès a la comparació amb la llengua original. Com a exemple, hi ha casos on una sèrie o pel·lícula presenta un món inventat i personatges amb un accent inventat. També es pot donar el cas de que hi hagi paraules o inclús idiomes inventats. En aquest cas, s'ha de fer una traducció i un doblatge que sigui el més similar possible a l'original, un objectiu que a vegades és difícil d'assolir o no queda del tot natural. La llengua en la qual es donen més sovint aquests casos sol ser l'anglès, i per això es sol fer referència a la subordinació a l'anglès. I finalment cal fer menció de la subordinació al castellà. Aquest és un fenomen que es produeix en qualsevol territori on hi hagi la presència d'un idioma més dominant, en aquest cas el castellà. És habitual la preconcepció que les versions doblades en castellà son més fidels a l'original, quan és un fet que el doblatge en castellà té unes expressions i una entonació concreta que no és present en les obres originals i, a més, en moltes ocasions la versió en català es va fer

abans que el castellà (Lluís Comes, n.d.).

Fa uns anys, el públic reclamava molt el doblatge al català (centrant-nos concretament en l'*anime*, però també en altres sèries). En canvi a l'actualitat, és el doblatge en castellà el que ha augmentat dràsticament en demanda mentre que el doblatge català s'ha quedat en un segon pla ("El doblatge en català continua sota mínims," 2020). Segons la Plataforma per la Llengua, un nombre de 335 pel·lícules del catàleg de Netflix tenen la versió catalana, però d'aquests només se n'ofereixen quatre per veure amb l'opció en català. Com hem mencionat anteriorment, si hi sumem tots els *anime* que hi ha en català actualment a Netflix (com ara *Inuyasha*, *Bola de drac*, *Death Note*, algunes pel·lícules de Studio Ghibli com *El viatge de Chihiro*, i altres) només una d'elles està disponible en català: *Sakura, la caçadora de cartes*. Moltes persones, incloent els fans de l'*anime*, els catalans que volen contingut en el seu idioma i algunes organitzacions, denuncien aquesta falta de contingut i el poc interès que es mostra per aprofitar els productes que ja estan disponibles, que no són pocs.

El motiu pel qual s'ha reduït tan dràsticament el nombre de contingut doblat en català es deu, probablement, a la crisi econòmica que es va iniciar el 2008, per la qual es va deixar d'emetre *anime* en català i es van tancar el canal 3XL i el K3 després d'una redistribució dels canals que va deixar els joves sense la major part del contingut en català en comparació del que hi havia. Per reviuere l'èxit i la demanda del doblatge en català serien necessaris dos factors principals: que la Generalitat apostés per donar accés als productes ja doblats en el passat en les plataformes actuals, com ara Netflix, Prime Video o HBO, i, en el cas de l'*anime*, que s'oferissin llocs de treball als dobladors a llarg termini, i no només alguna pel·lícula d'animació de tant en tant, com es fa actualment. En una entrevista recent a Vicent Sanchis, l'actual director de TV3, l'entrevistat declara el següent: "Nosaltres vam calcular que fer un nou canal infantil i juvenil (amb uns continguts més pensats per al món digital) ens costaria 8 milions més l'any. No els tenim. Caldria voluntat política per fer un nou plantejament de TV3." ("El món de la tele", 2021) A les xarxes hi ha hagut rebombori a causa d'aquesta afirmació. Mentre que és cert que no ens trobem en la millor situació econòmica, algunes persones creuen que hi ha prou pressupost i que es podrien invertir millor els diners dedicant-los a un canal infantil/juvenil, i que simplement és una qüestió de prioritats, i argumenten que molts productes ja estan acabats i podrien impulsar de nou l'ús del català.

Tot seguit podem endinsar-nos en aquest debat amb l'opinió dels propis actors. Alguns dels dobladors catalans més implicats en el doblatge de l'animació japonesa es van reunir per a assistir a una taula rodona en la qual es presentaven temes relacionats amb l'*anime* en català per respondre alguns dubtes i fer un debat. Els participants eren Marc Gómez, Marcel Navarro, Eva Lluch, Núria Trifol, Clara Schwarze i Masumi Mutsuda, dels quals exposarem alguns punts de vista (Reteena Festival, 2020).

Una de les característiques que es destaquen de la indústria del doblatge és que ha passat per una fase de modernització molt notable. Els dobladors expliquen que actualment disposen de recursos tecnològics per a editar i "arreglar" les gravacions, tractant cada veu de forma separada. Aquest és un factor que ha incrementat la qualitat del doblatge, però des del punt de vista del doblador, l'ambient s'ha tornat més fred en comparació amb els anys anteriors. Mentre que actualment cada doblador té el seu horari de treball i grava sol a l'estudi, fa uns anys es trobaven sovint a la sala d'espera o a dins l'estudi, la qual cosa els permetia parlar dels personatges, i en general en resultava un ambient més acollidor. El fet de reunir-se, tenir contacte amb els companys de feina i ajudar-se entre ells per entendre els personatges era quelcom positiu, i consideren que s'ha perdut aquest ambient acollidor i familiar que tenien.

Un altre dels temes que van sortir al debat va ser la qüestió de per què el doblatge en català ha tingut l'èxit que ha tingut. Algunes de les teories dels dobladors va ser que tractaven l'*anime* de manera diferent. Durant els anys que es va introduir l'*anime* a països més enllà del Japó, com que era nou i desconegut, era possible que alguns no entenguessin aquest tipus de gènere. Els dobladors van explicar que, des de el seu punt de vista, havien sabut entendre els personatges i les històries que es volien representar, i consideren que van tenir molta empenta per aprendre i tractar a l'*anime* amb molta cura. Quan algú no està familiaritzat amb l'*anime* es pot confondre, i és fàcil considerar erròniament que l'*anime* és per a nens i més aviat de caràcter poc seriós. En aquest cas, aquests dobladors catalans troben que van saber acollir molt bé aquest tipus de sèries.

Com es troba actualment la indústria del doblatge català? Els dobladors afirmaven que, actualment, si algú vol doblar *anime* ho té més difícil, ja que té menys oportunitats. Explicaven que, en alguns casos, algunes persones s'havien endinsat al món del doblatge per

doblar *anime* i, un cop havien aconseguit entrar-hi, l'*anime* en català estava desapareixent. Mentre que fa uns anys una gran quantitat de feina dels dobladors consistia en sèries animades, actualment el doblatge al català s'ha reduït molt. A més, el doblatge és una feina anònima, sovint infravalorada i poques persones hi mostren interès.

El següent tema que es va tractar és dels més importants per a aquest treball: com va afectar als catalans l'arribada de l'*anime* en català i com va afectar el tancament del K3 i el 3XL als joves. Quan van obrir aquests canals, eren desconeguts i nous, i el seu èxit va ajudar a molts infants de famílies castellanoparlants a aprendre el català (com és el cas de la dobladora Clara Schwarze). El tancament d'aquests canals va reduir dràsticament la quantitat de contingut català per a joves, i va afectar directament l'ús de la llengua catalana. Segons Eva Lluch, "el consum de coses en català està a nivells molt baixos ara mateix, si no és pel Super 3 gairebé ningú consumeix contingut català. La canalla d'ara ho té difícil per trobar contingut per infants i joves que estigui en català". Masumi afegia que si no es troba contingut en català, els joves el miraran en castellà, un fet que alimenta la pèrdua del català. Núria Trifol també afirmava que "va ser molt sobtat que tanquessin el 3XL, ningú s'esperava que passés això. [...] La llengua enriqueix les persones, gràcies al català, a la televisió, i al doblatge, la gent s'anima a parlar en català, i això s'està perdent". Aquesta afirmació es podria relacionar amb el que es menciona prèviament sobre la subordinació al castellà.

A continuació, els dobladors van comentar que, en aquest cas, els canals catalans s'estan quedant enrere. D'acord amb Marcel Navarro, cal que hi hagi una modernització i una adaptació: no només considerava que el tancament del 3XL i la pèrdua de contingut català és un fet alarmant, sinó que a més a més no s'està aprofitant el contingut que ja tenim disponible. Aquest és un fet important a tenir en compte. Actualment, si pensem en el consum de contingut audiovisual, no és un secret que el nombre d'espectadors de la televisió es va reduint lentament. Mentrestant, les plataformes digitals com Netflix, HBO o Prime Video, creixen en nombre de subscriptors cada dia i cada vegada més ràpid. No és estrany, ja que aquestes plataformes *online* presenten molts avantatges. Per posar alguns exemples, a canvi d'un pagament mensual de pocs euros, tenim accés a centenars de sèries i pel·lícules, i cadascú pot veure el que vulgui quan vulgui, sense que hi hagi una programació establerta. En el cas de que s'aturi un capítol a la meitat, es queda guardat el punt on es troba per poder continuar veient-lo la propera vegada que s'obri l'aplicació. Tot

això sense anuncis que tallen el capítol a la meitat i que duren uns quants minuts. Per aquests motius, a l'actualitat la majoria de persones son usuàries d'aquestes plataformes d'entreteniment. El problema d'aquestes plataformes, com ja hem mencionat anteriorment, és que passen per alt que hi ha molt contingut doblat al català. Si ens fixem en el cas de Netflix, actualment hi ha només dues sèries disponibles en català: Merlí i *Sakura, la caçadora de cartes*. Però en realitat hi ha molts altres *anime* que podrien estar disponibles amb àudio en català, moltes que van tenir gran impacte entre els joves. Si hi ha tota aquesta quantitat de contingut en català disponible, resulta difícil d'explicar que no s'aprofita en aquestes plataformes, perquè quedaria a l'abast de molts joves i infants catalans. Malauradament, no només no s'aprofita el material de què ja disposem en català, sinó que a més és gairebé impossible aconseguir-lo de forma legal. Marc Gómez feia referència a aquesta situació afegint: "És molt fort que haguem de recórrer a la pirateria per aconseguir trobar contingut en català, no hauria de ser així". Més endavant parlarem d'això amb més detall.

Els dobladors van entrar en un debat considerant que també seria interessant l'opció de tenir una plataforma com Netflix però en versió catalana, que recollís tot el material audiovisual en aquesta llengua. D'aquesta manera, tothom que volgués tindria accés a tot el contingut català de manera fàcil i legal, i els joves, que formen gran part dels usuaris de plataformes d'aquest tipus, podrien recuperar el contingut que s'ha deixat d'emetre a la televisió, incloent l'*anime*. A més, tenint en compte que es pagaria mensualment, seria una manera de generar beneficis, que es podrien invertir en la producció de nou contingut de qualitat en català (Reteena Festival, 2020).

Crec que és adient afegir que a final d'abril s'ha estrenat una pel·lícula d'*anime* als cinemes: *Els guardians de la nit* (Kimetsu no Yaiba 鬼滅の刃), un *anime* del gènere *shonen* (acció i aventures) que ha rebut molta atenció des del 2019. Alguns establiments ofereixen la pel·lícula en versió original subtitulada, doblada en castellà i doblada en català, tot i que la oferta per a l'última opció era més reduïda. La Imatge 1 mostra els llocs on estava disponible en català i els horaris de les sessions.

Il·lustració 1. Sessions de *Els guardians de la nit* en català als cinemes. Font: Twitter

Com podem observar, en la majoria dels casos la pel·lícula només estava disponible en català certs dies de la setmana i amb una sola opció horària. A causa de l'èxit de taquilla i a la demanda a les xarxes per ampliar els horaris, alguns cinemes en van allargar l'exhibició una setmana. Aquí, però, és necessari tornar a mencionar la pirateria. És cert que doblar la pel·lícula *Kimetsu no Yaiba* al català i posar-la als cinemes pot pal·liar la manca de contingut nou, però la pel·lícula parteix d'una sèrie de 25 capítols que no han estat doblats ni s'han ofert enlloc de manera legal. En altres paraules, no és lògic que no se n'hagi doblat tota la primera temporada, que no estigui disponible legalment, però que en canvi s'hagi doblat només la pel·lícula. Això implica que, probablement, molts dels espectadors que han vist la pel·lícula als cinemes han hagut de mirar la sèrie per altres vies, o bé han llegit els *manga*.

6. Enquesta

L'enquesta ha estat formulada amb l'objectiu d'analitzar el grau de rellevància que van tenir els canals que estudiem i descobrir si l'emissió d'*anime* en català va incitar al públic a parlar-lo o si va despertar algun interès per la cultura japonesa entre els catalans. Es pretén obtenir respostes objectives i fiables. S'ha creat amb l'eina de formularis de Google. Aquesta funció ens proporciona un enllaç que facilita la difusió del formulari a les xarxes i, així, arribar al màxim de persones possibles dins de la franja d'edat marcada, començant pels alumnes d'estudis d'Àsia Oriental. Al formulari hi ha una breu introducció que el posa en context:

Hola! Soc una alumna d'Estudis de l'Àsia Oriental i estic fent un estudi sobre l'emissió d'*anime* en català als mitjans de comunicació catalans. El meu objectiu és saber les opinions de joves catalans d'entre 15 i 30 anys aproximadament. Només es triga 2-3 minuts a respondre aquesta enquesta. Moltes gràcies per la teva col·laboració!

L'enquesta és anònima, i les úniques dades personals que es demanen són el gènere, l'edat i els estudis que ha realitzat la persona. Les preguntes estan pensades per respondre-les fàcilment amb quatre possibles respostes, de manera que es pugui respondre el qüestionari en pocs minuts. Són divuit preguntes en total, incloent una última pregunta que demana els *anime* favorits dels enquestats, per avaluar quins van rebre més atenció en el seu moment. Les preguntes plantejades són les següents:

1. Gènere:
 - a. Home
 - b. Dona
 - c. Altres
2. Edat: _____
3. Estudis: _____
4. Coneixes els canals K3 i 3XL?
 - a. Sí
 - b. No
5. Hi miraves *anime* en català?
 - a. Normalment
 - b. Sovint

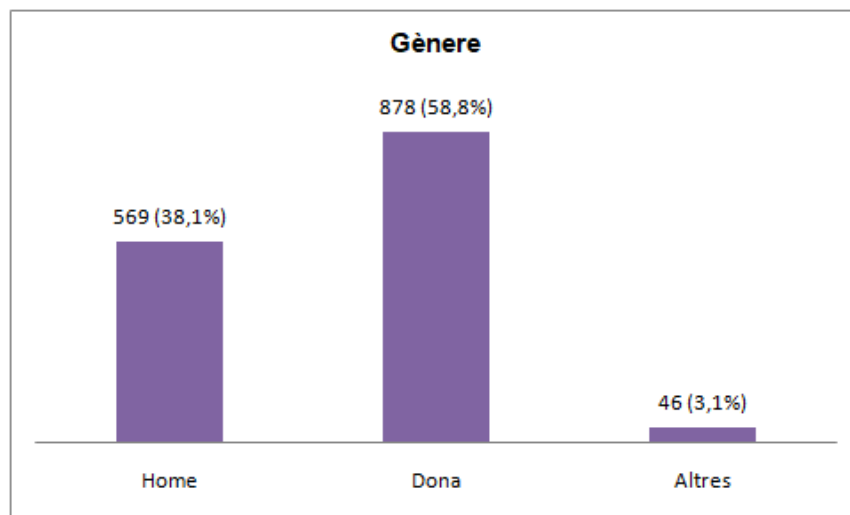
- c. A vegades
 - d. No
6. Creus que és popular l'*anime* a Catalunya?
- a. Molt
 - b. Bastant
 - c. Una mica
 - d. Gens
7. Creus que la popularització de l'*anime* a Catalunya va ser gràcies als canals K3/3XL?
- a. Molt
 - b. Bastant
 - c. Una mica
 - d. Gens
8. Què en penses del fet que estiguessin doblats al català?
- a. Em sembla bé
 - b. No em sembla bé
 - c. M'és indiferent
9. Si has començat una sèrie d'*anime* en català, t'importa continuar-la veient en un altre idioma?
- a. Prefereixo seguir-la en català
 - b. No m'importa
10. Si encara existissin aquests canals, hi continuaries veient *anime*?
- a. Sí, hi miraria *anime*
 - b. Només si no està disponible en altres idiomes
 - c. El veuria en versió subtitulada
 - d. No hi veuria *anime*
11. Creus que aquestes sèries van marcar la teva infància?
- a. Molt
 - b. Bastant
 - c. Una mica
 - d. Gens
12. Quin impacte han tingut en tu?
- a. Em van despertar interès per l'*anime*

- b. Em van despertar l'interès per la cultura japonesa
 - c. Em van despertar l'interès tant per l'*anime* com per la cultura japonesa en general
 - d. No han tingut cap impacte
13. Creus que l'*anime* doblat et va animar a fer servir el català més habitualment?
- a. Sí, molt
 - b. Bastant
 - c. Una mica
 - d. Gens
14. Mires *anime* actualment?
- a. Normalment
 - b. Sovint
 - c. A vegades
 - d. Mai
15. Com mires l'*anime*?
- a. En versió original
 - b. En versió original subtitulada (subtítols en català, castellà, anglès...)
 - c. Doblat en altres idiomes
 - d. Doblat al català, si és possible
16. Creus que l'emissió d'*anime* en català fomentava l'ús de l'idioma?
- a. Molt
 - b. Bastant
 - c. Una mica
 - d. Gens
17. Trobes a faltar aquests canals d'entreteniment juvenil?
- a. Molt
 - b. Bastant
 - c. Una mica
 - d. Gens
18. I per acabar, quins eren els teus *animes* preferits?
-

L'enquesta es va difondre ràpidament, i va rebre moltes més respostes que les que esperàvem, més de 1.400.

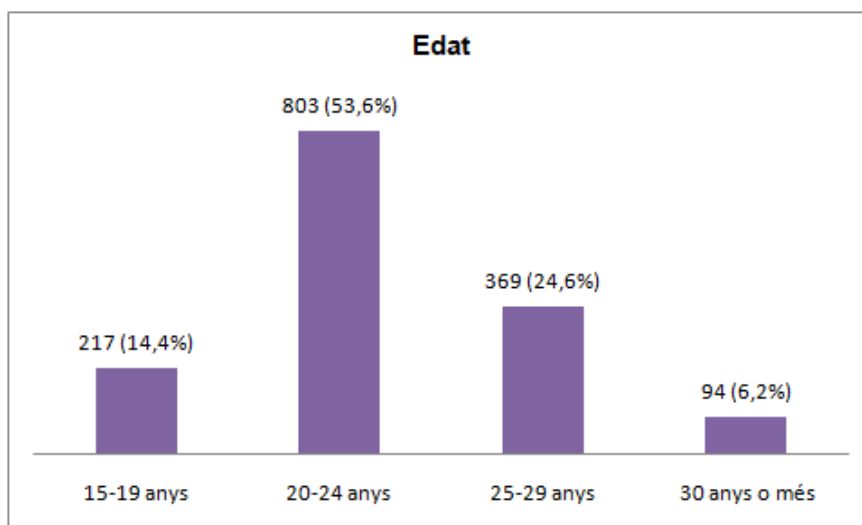
6.1 Resultats de l'enquesta i anàlisi

Per fer l'anàlisi ens fixarem en cada una de les preguntes. El primer que es demana és el gènere de la persona. De 1493 enquestats, 878 són dones, 569 són homes i 46 persones no ho han especificat. Les dones suposen més de la meitat d'enquestats (un 58%).

Gràfic 2. Gènere de les persones enquestades.

La segona dada que es demana és l'edat. S'han dividit les respostes en quatre franges d'edat diferents:

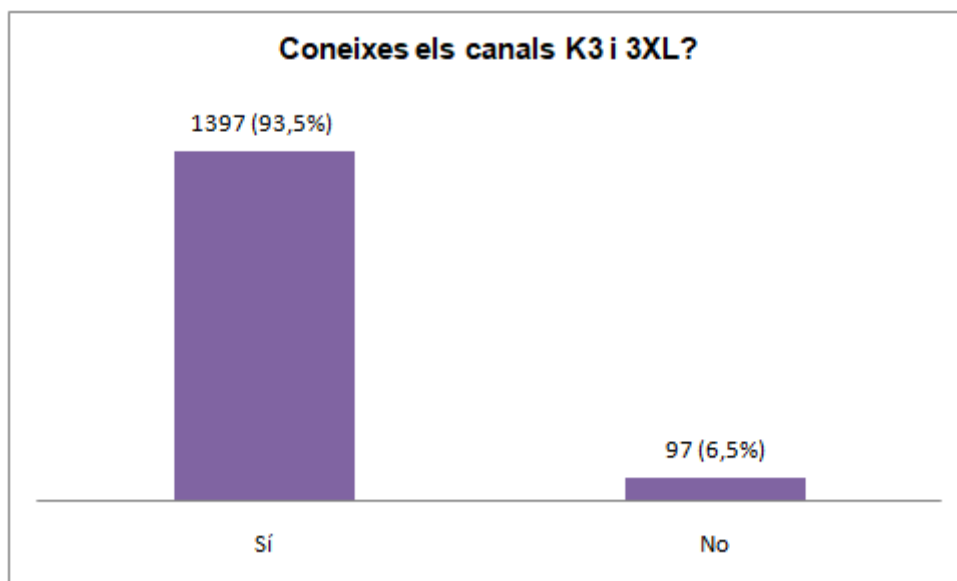

Gràfic 3. Edat de les persones enquestades.

La majoria d'enquestats formen part de la segona franja, entre els 20 i 24 anys, i en canvi la franja amb menys participants ha estat l'última que inclou a persones de 30 o més anys, un fet natural ja que s'havia especificat a quines edats es dirigia. No obstant, hi ha hagut alguns casos que se sortien dels rangs d'edat marcats, com ara joves de 14 o 13 anys, o adults de fins a 47 i 50 anys, però com que són molt pocs casos s'han afegit a les franges d'edat més properes en comptes de crear-ne de noves.

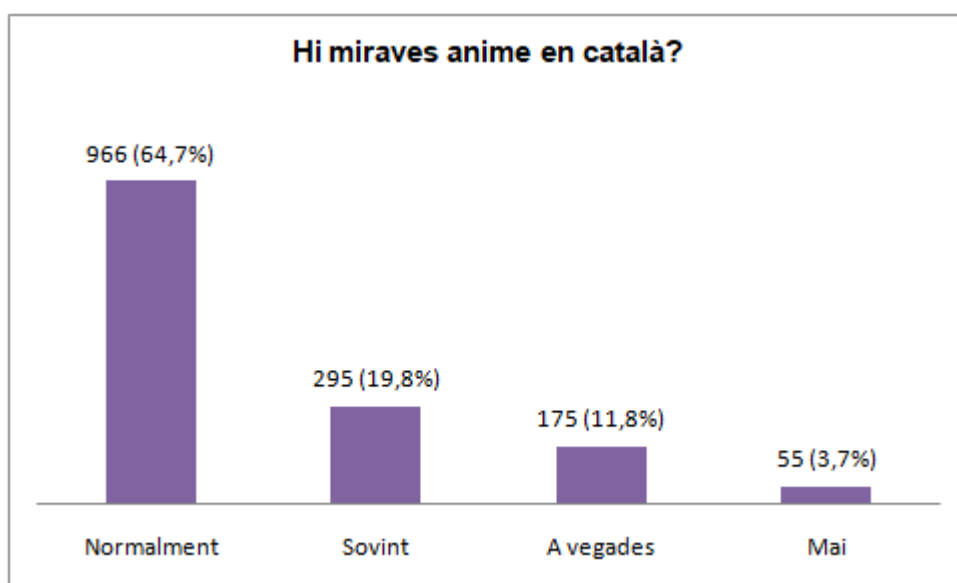
La tercera dada que es demana són els estudis. En aquest cas trobem que hi ha estudiants de la ESO i batxillerat, alguns que estudien un grau universitari actualment, altres que fan un màster i d'altres que no necessàriament han acabat els seus estudis. Aquesta pregunta estava plantejada inicialment per aconseguir saber si els enquestats estudien o han estudiat japonès en algun punt, ja sigui com a part dels seus estudis o bé per interès personal. Tot i això, de la manera que l'hem formulada no ens proporciona exactament la informació que volem. La majoria dels individus han posat quin és el màxim nivell d'estudis que han assolit, però en molts casos no especifiquen de quins estudis es tracta i, com que no es pregunta explícitament pel japonès, no hi ha manera de saber si l'han estudiat o no. Podem assumir que els alumnes del grau d'estudis d'Àsia Oriental tenen interès per la cultura japonesa fins a cert punt. De 1.400 persones que han respost, 108 són d'Estudis de l'Àsia Oriental. Cal aclarir, però, que hi ha 283 enquestats que estan cursant una carrera, un màster o ja estan graduats però no especifiquen quins estudis han fet, de manera que no és una xifra del tot exacta. El Grau d'Estudis de l'Àsia Oriental ofereix dues opcions, estudiar la llengua japonesa o la xinesa. L'interès per la cultura xinesa sens dubte ha augmentat durant els últims anys, però molts alumnes de japonès decideixen fer aquest grau per l'interès a la cultura japonesa, a vegades inclús entre els alumnes de xinès. Hem de tenir en compte que independentment del Grau d'Estudis de l'Àsia Oriental, és probable que algunes persones aprenguin japonès en acadèmies, classes particulars o fins i tot de manera autodidacta. Això només ho han especificat dos enquestats (han respost escrivint en japonès), però, considerant que un gran nombre de persones han respost que tenen interès per la cultura japonesa, és d'esperar que d'entre aquests hi hagin més individus que hagin intentat aprendre l'idioma. Per tal d'obtenir una informació més exacta, s'hauria d'haver afegit una pregunta que fes referència específicament a l'estudi del japonès.

A continuació, comencen les preguntes sobre els canals de televisió i l'*anime*.

Gràfic 4. Respostes a la pregunta 4.

La primera pregunta és: "Coneixes els canals K3 i 3XL?" L'objectiu d'aquesta pregunta és saber d'entrada si la persona que respon coneix els canals que estem estudiant. De 1.493 respostes obtingudes, 1.397 són positives i les 96 restants, negatives. És molt evident que gairebé tothom coneix aquests canals, independentment de si n'eren espectadors habituals o no. Es pot observar que la diferència és dràstica i quasi totes les persones tenen coneixement dels canals, uns resultats que ens mostren el seu nivell de popularitat. Sabent si les persones els coneixen, podem passar a la següent pregunta, que és si miraven *anime* en català en aquests canals.

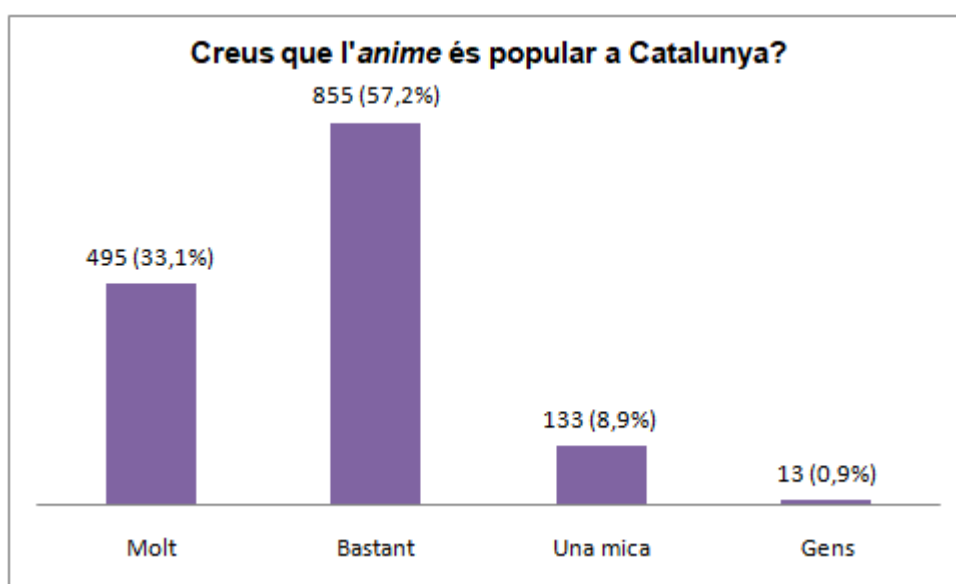

Gràfic 5. Respostes a la pregunta 5.

De 1.491 persones que han respost, 966 han respost que en miraven habitualment, i 295 en miraven sovint. Això ens deixa 175 persones que miraven *anime* de tant en tant, i només 55 persones han respost que no n'hi havien vist mai. Tenint en compte aquests resultats, podem assegurar sens dubte que quasi tots els enquestats consumien el contingut d'aquests canals, ja fos habitualment o de tant en tant. És indiscutible que el K3 i el 3XL (i les sèries que s'hi emetien) tenien molts seguidors. Si sumem els percentatges de tots els que afirmen haver mirat *anime* ens queda un 96,3%, un percentatge molt alt en comparació al 3,7% que no n'hi havia vist mai. De fet, un gran nombre de persones han afegit comentaris quan enumeraven els seus *anime* preferits. 115 persones afirmen que seguien molts més *animes* dels que mencionen, i que fins i tot es miraven gairebé tota la programació. Alguns exemples de comentaris són els següents, copiats directament de l'enquesta:

- "M'agradaven gairebé tots els que vaig arribar a veure..."
- "Moltíssims, però aquests són els de K3/3XL que més recordo: *Doraemon*, *Màgica Doremi*, *Detectiu Conan* i *Inuyasha*."
- "*Yu Yu Hakusho*, *Bola de Drac*, *Sakura la Caçadora de Cartes*... no acabaria mai!"
- "M'agradaven tots, però especialment *La Màgica DoREMi* era el meu favorit de la infància."
- "Tots els que van fer al 3XL m'agradaven."

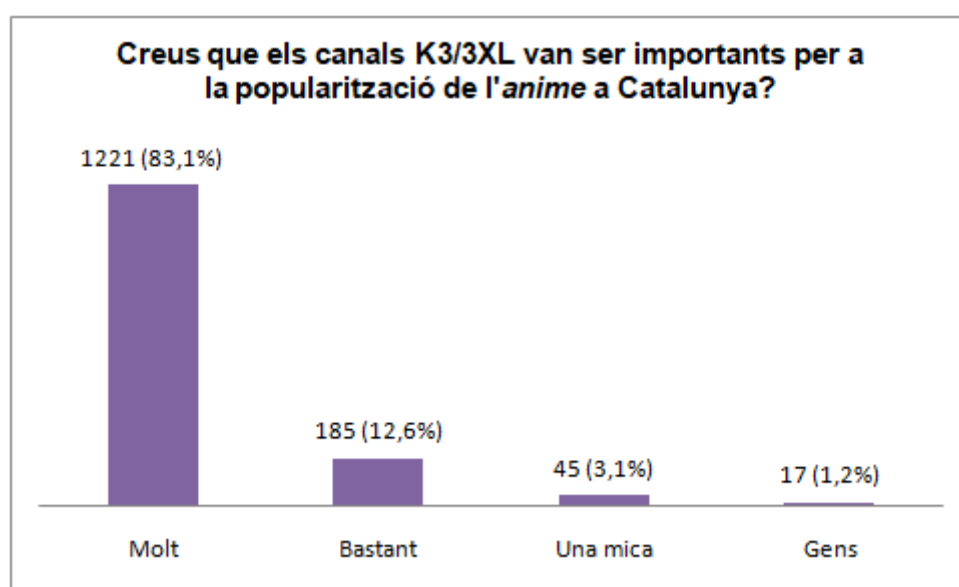
Un cop hem esbrinat si coneixen els canals esmentats i si hi miraven sèries d'animació japonesa, preguntem si consideren que és popular a Catalunya.

Gràfic 6. Respostes a la pregunta 6.

La pregunta va rebre 1.496 respostes, de les quals 495 diuen que l'*anime* és molt popular, 855 diuen que ho és bastant i 133 persones creuen que ho és una mica. Només 13 individus han respost que no és gens popular. Aquests resultats no són sorprenents considerant que la passió pel contingut mediàtic japonès és un fenomen molt present, concretament entre els joves. En el cas de Catalunya, TVC va apostar fortament pel doblatge en català de sèries japoneses. Només ens deixa amb un 0,9% de persones que no van mirar gens d'*anime*, una xifra molt baixa en comparació.

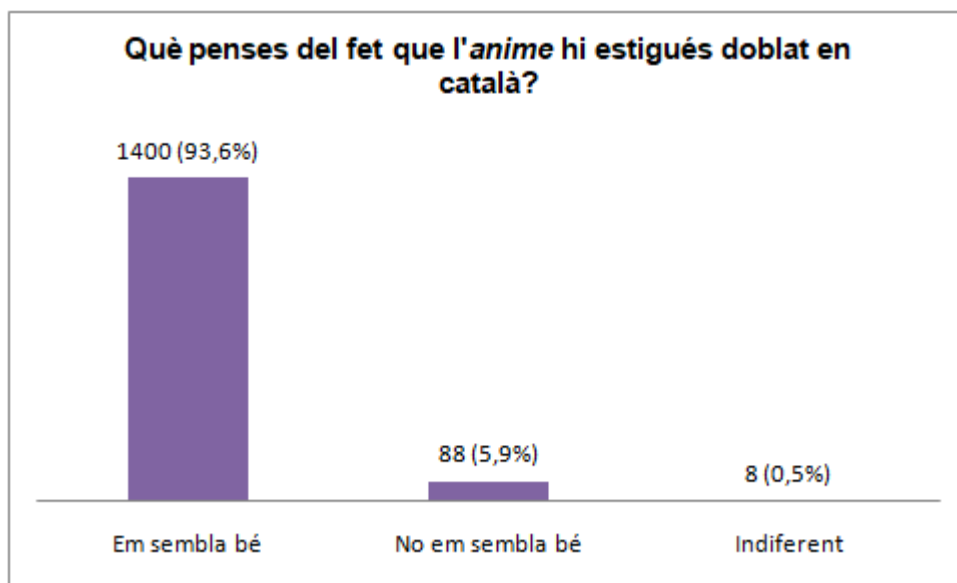
La següent qüestió torna a fer referència als canals, preguntant si van ser importants per a la popularització de l'*anime* a Catalunya.

Gràfic 7. Respostes a la pregunta 7.

D'un total de 1.468 respostes, 1.221 han indicat que van ser molt importants i 185 consideren que van ser-ho bastant. En aquesta ocasió, només 17 persones han conclòs que els canals no van servir gens per a la popularització de l'*anime*, cosa que correspon només a un 1,2%. Aquesta vegada també és molt notable la diferència entre les respostes. Tenint en compte que anteriorment més de 900 persones han assegurat que miraven sèries animades de manera habitual, no és estrany que tantes persones (un 83,1%) pensin que els canals van impulsar i donar a conèixer l'*anime* a Catalunya. L'arribada d'internet va oferir tot un seguit de noves possibilitats, però fins llavors el mitjà principal de comunicació havia estat la televisió. Així doncs, és una resposta que, si més no, encaixa amb l'estudi realitzat sobre aquests canals i demostra que en alguna mesura sí que van despertar l'interès o l'atracció pel Japó a moltes persones.

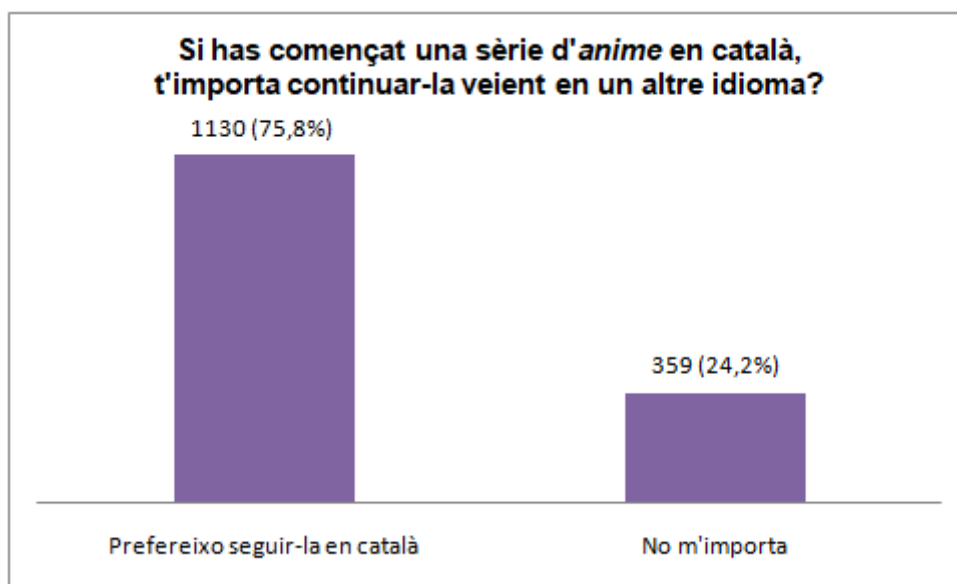
Tot seguit, es demana l'opinió dels enquestats pel que fa a l'*anime* doblat al català i si els sembla bé disposar d'aquesta opció.

Gràfic 8. Respostes a la pregunta 8.

De 1.496 persones que han respost, a una gran majoria els sembla bé tenir l'opció de veure sèries en català, mentre que només a 8 persones no els sembla bé aquest fet. Les persones restants declaren ser indiferents. És molt comú entre els apassionats de l'*anime* veure'ls en versió original subtitulada. L'atracció per la cultura japonesa generada a partir d'aquí s'estén també cap a la llengua i per això prefereixen escoltar les veus originals. Tot i així, segons els resultats d'aquesta pregunta, a la gran majoria els sembla bé tenir *anime* doblat al català, exceptuant-ne un 5,9%, tot i que no en coneixem els motius. Una persona anònima afegeix la seva opinió personal sobre el doblatge en català: "L'*anime* doblat al català és increïble i està molt ben aconseguit."

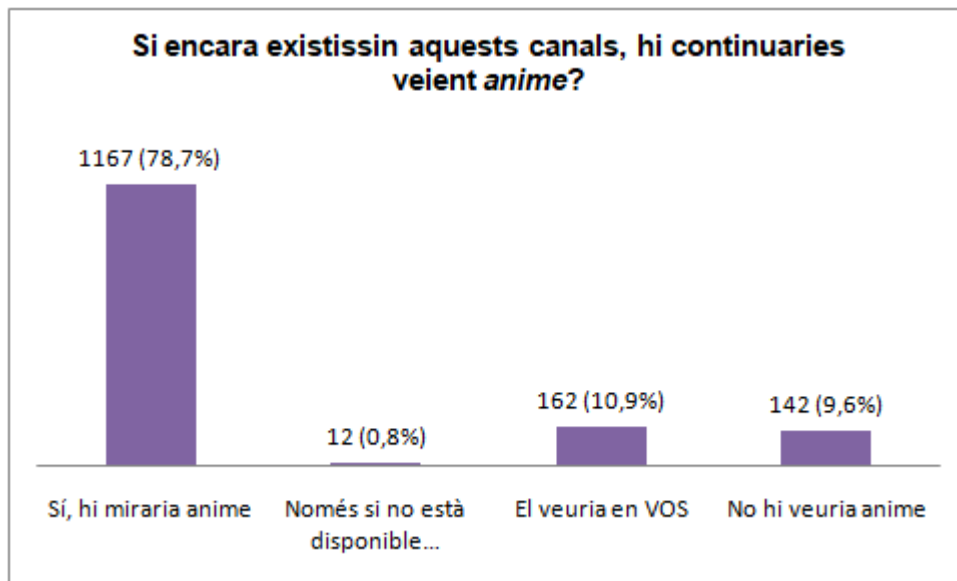
Ara ens centrem més en la visualització de l'*anime* i preguntem als enquestats si, en el cas de començar-ne un en català, prefereixen seguir veient-lo en la mateixa llengua o bé si no els importa canviar-la.

Gràfic 9. Respostes a la pregunta 9.

Aquest cop han respost un total de 1.489 persones, de les quals 359 diuen que no els importa haver de canviar d'idioma, en contrast amb 1.130 persones que han respost que preferirien veure-la en català. Cal tenir en compte però, que actualment és difícil accedir a l'*anime* en català sense recórrer a la pirateria per la falta de contingut legal disponible en canals de televisió o bé *online*. Per tant, quan les persones declaren que prefereixen veure *anime* en català, s'hi ha d'incloure un "si és possible". Molts catalans no tenen altra opció que mirar *anime* en blogs o en plataformes com Youtube per veure la sèrie que volen en català. Algunes estan disponibles a internet perquè alguns catalans es van dedicar a recopilar-les i oferir-les al públic, però aquestes no són vies oficials. I, si no, s'han de conformar a mirar-ho en castellà o altres idiomes i es queden sense l'opció de veure-les en català. A causa del resultat d'aquesta pregunta, és possible que si hi hagués accés legal a contingut en català, moltes persones veurien *anime* i altres gèneres en aquest idioma. Malauradament, actualment no és el cas. Una persona afegeix un comentari explicant exactament això mateix: "Vull aclarir que miro *anime* en versió original i en català quan és possible."

A continuació es pregunta si cadascú consideraria mirar *anime* pels canals K3 i 3XL si existissin en l'actualitat.

Gràfic 10. Respostes a la pregunta 10.

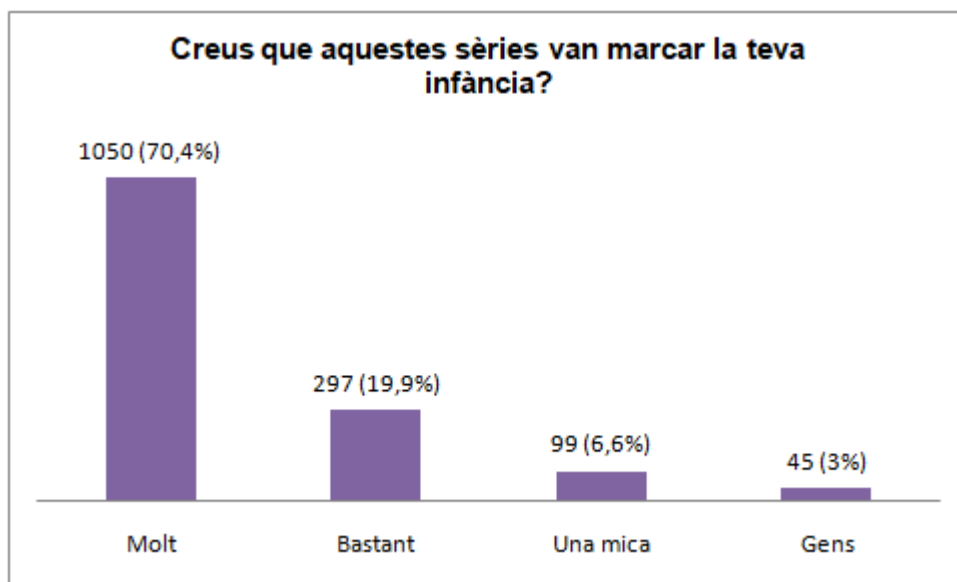
De 1.483 respostes obtingudes, 1.167 han confirmat que sí. A part, 162 han afirmat que la mirarien en versió original subtitulada, 12 que en mirarien només si no el trobessin disponible en altres llengües i 142 no veurien *anime* en aquests canals. En aquesta ocasió els resultats no mostren una diferència tan dràstica com en les anteriors, però segueix havent-hi una opció que destaca més sobre les altres, i és que un 78,8% sí que hi miraria *anime*. Era d'esperar que la segona opció més marcada fos veure'l en versió original subtitulada. Com hem mencionat anteriorment, és habitual entre els fanàtics de l'*anime* que hi hagi preferència per veure les sèries amb les veus originals en japonès. Ser seguidors de la cultura del *manga* i l'*anime* va estretament relacionat amb un fort interès per la cultura japonesa en general, incloent-hi la llengua. Mentre que no tots els estudiants de japonès són necessàriament fans de l'*anime*, és cert que en molts casos l'atracció per la cultura japonesa i l'aprenentatge de la llengua s'origina a partir del contacte amb aquest contingut multimèdia (incloent-hi el *manga*, els videojocs, la música, la gastronomia...) i sovint es torna més intens. És per això que mentre la majoria assegura que veurien *anime* en català en aquests canals, altres prefereixin veure'l en versió original subtitulada. Del 9,6% que han respost que no veurien *anime*, podem interpretar que o no mirarien *anime* a través d'aquests canals o directament no en miren, probablement per qüestió de gustos personals. Algunes persones també ha afegit comentaris referint-se a aquesta pregunta:

- "Avui dia en una tornada del 3XL o un altre espai n'hi hauria molts altres (*anime*) que voldria veure en català."

- “De fet considero que haurien de tornar a fer *anime* en català a TV3.”

Aquestes opinions verifiquen que farien servir un canal o un espai amb característiques similars al K3 i 3XL, i expressen cert desig per la tornada de l'*anime* a la televisió.

Tot seguit, es pregunta si les sèries que s'emetien al K3 i el 3XL van marcar la d'alguna manera la infantesa dels enquestats.

Gràfic 11. Respostes a la pregunta 11.

En aquesta ocasió, de 1.491 persones, 1.050 han respost que els va marcar molt i 297 creuen que bastant. Dels restants, 99 creuen que els va marcar una mica i només 45 persones creuen que no els va marcar gens. Podem confirmar, a partir dels resultats d'aquesta enquesta, que aquests canals, o, més ben dit, les sèries que s'hi emetien, van deixar empremta en les persones enquestades. Mentre que actualment es reclama més doblatge al català per disposar de més contingut, també s'ha de tenir en compte que hi ha un sentiment de nostàlgia. Molts infants seguien les seves sèries preferides quan arribaven a casa de l'escola, i es podien arribar a passar hores davant la pantalla. Malauradament no tenim accés a les dades d'audiència dels programes, però si consultem la web oficial de la CCMA podem extreure aquesta informació de l'any 2011:

- Març: “ A més de TV3, de les altres cadenes de TVC cal destacar les audiències del canal infantil Super3-3XL [...] El Super 3-3XL ha batut al febrer el seu rècord, arribant a l'1,7% de quota i situant-se ja com la segona cadena temàtica infantil més vista, per damunt de Disney Channel”

- Abril: “A més de TV3, [...] destaquen les audiències del canal esportiu Esport3 i del canal infantil i juvenil Super3-3XL.”
- Maig: “Els canals temàtics de TV3 han estabilitzat les seves quotes: el Super3, amb l'1,6%; i l'Esport3 i el 3/24, amb l'1%, cadascun.”
- Juny: “Mentrestant, el canal infantil i juvenil 3XL s'ha situat, amb l'1,4%, en el segon lloc d'aquests temàtics.”

En addició, segons un article d'*El Punt Avui* també publicat el 2011, l'emissió de *Bola de drac* va batre un rècord amb un 6,3% de quota, que representa una quota del 14,6% de la franja entre 13 i 24 anys ('Bola de drac' torna amb èxit, 2011). Tenint en compte aquests exemples i les respostes de l'enquesta, podem tenir la certesa que a aquells que n'eren espectadors els va deixar marcats. Com hem mencionat prèviament, és per aquest motiu que ara molts d'aquests joves senten nostàlgia en recordar aquesta etapa, a més de cert sentiment de pèrdua. Diverses persones han volgut afegir comentaris a les seves respostes, explicant-nos com van viure l'etapa infantil amb el K3 i el 3XL i afirmant que els va marcar molt durant la infància:

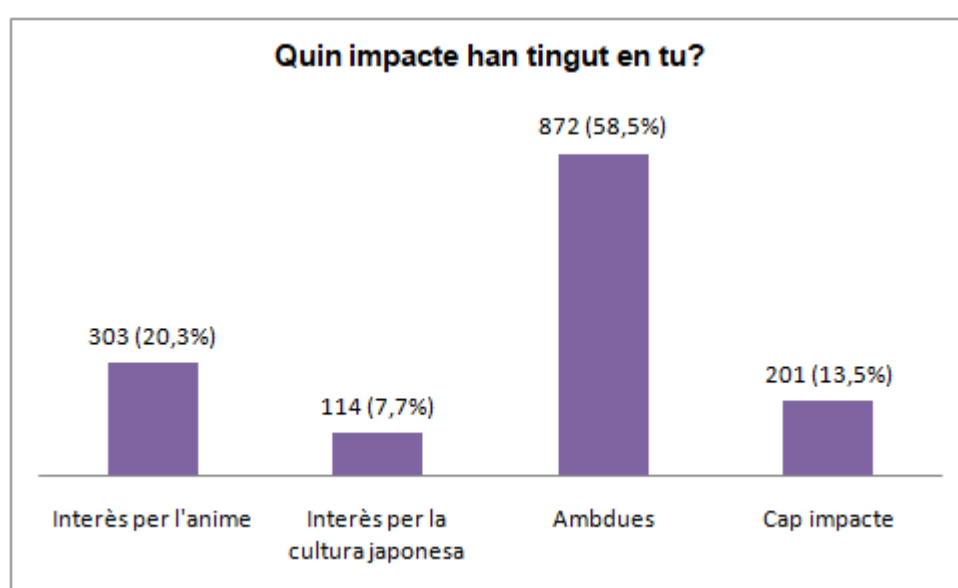
- “*One Piece* és la de tota la vida: la vaig descobrir de petita, em va acompanyar en l'adolescència i continua essent necessària en aquesta edat adulta”.
- “*Sakura caçadora de cartes*, *El detectiu Conan* i *Bola de drac* eren els meus *animes* favorits quan era petita, i encara m'agraden molt i m'agradaria tornar-los a veure en català com ho vaig fer per primera vegada.”
- “Sense cap mena de dubte *Inuyasha*. Saber que en arribar de l'escola, t'estaria esperant a la televisió, era un dels plaers més grans quan era menuda.”
- “M'agradaven tots, però especialment *La Màgica DoREMi* era el meu favorit de la infància [...] Gràcies a haver pogut veure *anime* durant la infantesa puc dir que aquesta ha sigut molt plena.”
- “*La màgica Doremi*, *Sakura*, *One piece*, *Inuyasha*, *El detectiu Conan*, *Doraemon*... realment les mirava totes però aquestes van marcar la meva infància.”
- “[...] *Keroro*, *Hattori el ninja*, *Rantaro*, *Kochikame*, *Dr. Slump*, i realment tots els que feien perquè tots van marcar-me molt.”
- “Dels que més em van marcar també hi va haver *Slam Dunk* (va despertar el meu interès pel bàsquet).”
- “Els valors que em va donar l'*anime* m'han fet ser qui sóc. Juro que sóc millor

persona i més fort gràcies al K3 i al 3XL.”

- “Gràcies a haver pogut veure *anime* durant la infantesa puc dir que aquesta ha sigut molt plena.”

Aquestes són algunes de les aportacions que han fet els enquestats, en les quals s’ expressa el sentiment de nostàlgia i de pèrdua a què hem fet menció prèviament, a més d’una gran estima per l’*anime* en català. Per a molts joves catalans, aquests canals van resultar molt importants.

Ara que sabem si els van marcar o no, passem a preguntar de quina manera aquestes sèries els van impactar.

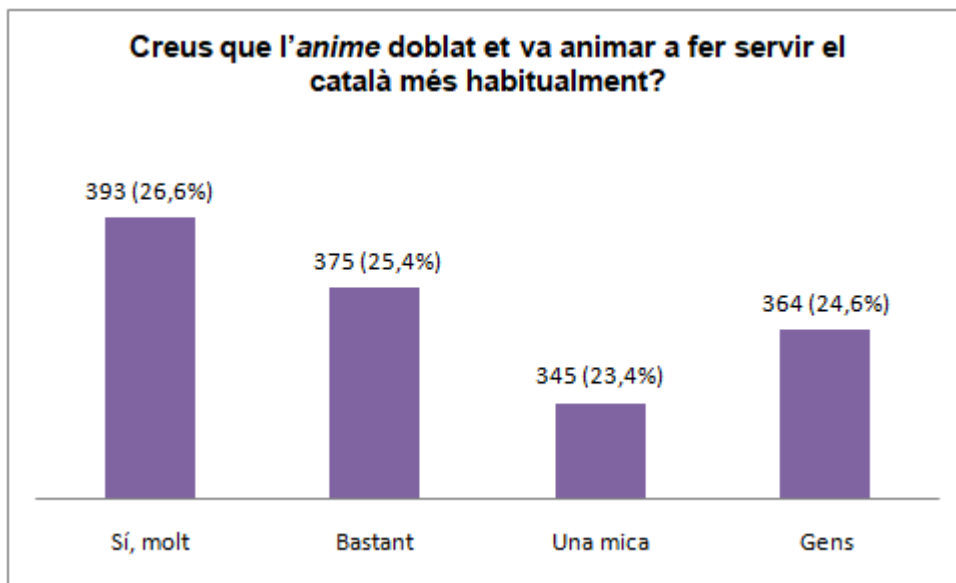

Gràfic 12. Respostes a la pregunta 12.

De 1.489 respostes obtingudes, 303 persones han dit que els va despertar interès per l’*anime*, a 114 els va despertar l’interès per la cultura japonesa en general, i a 871 persones els va despertar l’interès tant per l’*anime* com per la cultura en general. En canvi, 201 persones han respost que no els va impactar de cap manera. Només cal veure el gràfic per saber que gairebé tots els qui han vist *anime* en algun moment, sigui amb més freqüència o menys, han desenvolupat alguna mena de interès per alguns aspectes de la cultura japonesa, incloent-hi l’*anime*. Això no és estrany, ja que en aquestes sèries es poden veure representats diversos aspectes de la cultura japonesa, cosa que genera curiositat i ganes de saber-ne més. Això passa no només amb l’*anime* sinó en general, quan consumim alguna cosa que ens resulta nova i diferent. Per exemple, si parlem del K-pop (música pop coreana),

que ha tingut un *boom* de popularitat durant els últims anys, s'han incrementat també les persones que estudien el coreà i s'interessen per la cultura coreana. De la mateixa forma que l'*anime* pot obtenir aquest èxit, cada persona té gustos i preferències diferents, i el resultat no necessàriament ha de ser que vulgui saber més sobre Japó. Tanmateix, queda clar que la majoria de persones sí que han rebut la influència per l'*anime*.

Havent mencionat quina mena d'impacte han suposat per al públic, a la següent qüestió es gira el focus cap al català. Concretament, es demana si la visualització d'*anime* doblat els ha animat a l'hora de fer servir més el català per parlar.

Gràfic 13. Respostes a la pregunta 13.

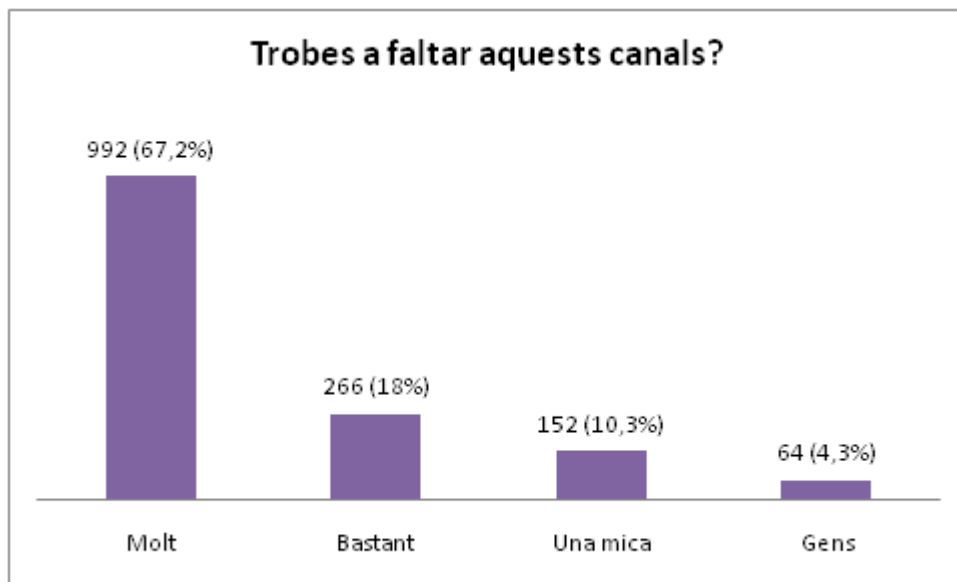
D'un total de 1.478 respostes, 393 han respost que els va animar molt, 375 creuen que bastant, 346 creuen que una mica i les 364 persones restants han respost que no els va animar gens. En aquesta pregunta però, els resultats obtinguts poden ser ambigus. Per exemple, un mínim de dues persones han afegit com a comentari que han triat "gens" no perquè l'*anime* no els incités gens a l'hora de parlar el català, sinó perquè a les seves cases ja es parlava en català des d'un inici, i per tant no va ser un factor que canviés gaire la situació. Ho expliquen de la següent manera:

- "Per cert, he posat que l'*anime* no em va animar a fer servir més el català, però perquè al lloc on visc (Terres de l'Ebre) l'ús del català és l'habitual."
- "Com a aclariment, he respost que l'*anime* no em va animar a fer servir el català més habitualment perquè sempre l'he fet servir com a primer idioma."

Mentre que només dues persones ho han explicat, és molt probable que hi hagin més casos

així. Disposem d'un altre comentari que fa referència a la seva millora del català a partir de veure *anime*: "L'*anime* doblat al català m'ha ensenyat un munt de paraules i expressions!" Si examinem aquesta afirmació juntament amb l'experiència de Clara Schwarze, és possible que en el cas de persones que no tenen el català com a primera llengua, tenir contingut en català des de la infantesa els ajudés, perquè sentien moltes expressions i vocabulari que a la llarga anirien aprenent. Per adquirir informació més exacta, hauria estat més adient preguntar primer en quina llengua es comunica la persona enquestada habitualment, i després preguntar si l'*anime* doblat la va animar a fer servir més el català. De tota manera, si sumem els percentatges dels qui afirmen que els va influir, sigui molt o poc, el total correspon a un 75,4%, un nombre considerable.

Tot seguit es pregunta si troben a faltar aquests canals d'entreteniment juvenil.

Gràfic 14. Respostes a la pregunta 14.

De 1.475 respostes obtingudes, 992 persones diuen que els troben a faltar molt, corresponent a un 67,3%. Altres els troben a faltar bastant o una mica, i només un 4,3% afirma que no els troba a faltar gens. Sabem que moltes persones eren seguidores d'aquests canals, i que a més els van marcar fort durant la infantesa. El tancament d'aquests canals va ser sobtat i va agafar desprevinguts als seus espectadors. És per això que molts troben a faltar aquests canals i els reclamen. En aquest cas, els enquestats també han aportat algun comentari:

- "La veritat és que trobo que l'audiència jove la van perdre treient el 3XL i els *animés*.
- "Pobre juventud que no tindran una infància tan maca."

- “Van fer la nova versió del 2019 (de *Fruits Basket*) i seria increïble poder gaudir del doblatge en català.”

Aquestes aportacions també semblen carregades de sentiment i expressen una clara decepció pel que fa al contingut que ha desaparegut per als joves d'avui en dia. Justament en relació a això, hi ha hagut diverses persones que han aprofitat per mencionar el perfil de MiqueletsTV, del qual parlarem amb més detall a l'apartat següent.

L'última pregunta és oberta perquè cadascú hi pugui escriure el que vulgui, i es demana als enquestats quins són els seus *anime* preferits d'aquella època. Després de llegir totes les respostes i totes les sèries que s'han mencionat, he separat les franges d'edat en quatre: 15-19 anys, 20-24 anys, 25-29 anys i 30 o més de 30 anys. D'aquesta manera s'ha pogut realitzar una llista diferenciant quins *anime* eren els més populars en les diferents edats.

	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	30 anys o més
1	<i>Inuyasha</i>	<i>Inuyasha</i>	<i>El detectiu Conan</i>	<i>Bola de drac</i>
2	<i>El detectiu Conan</i>	<i>El detectiu Conan</i>	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i>	<i>El detectiu Conan</i>
3	<i>One Piece</i>	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i>	<i>Inuyasha</i>	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i>
4	<i>Bola de Drac</i>	<i>La màgica Doremi</i>	<i>Yu Yu Hakusho</i>	<i>Dr. Slump</i>
5	<i>Doraemon</i>	<i>One Piece</i>	<i>Bola de drac</i>	<i>Ranma ½</i>
6	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i>	<i>El sergent Keroro</i>	<i>Sailor Moon</i>	<i>Yu Yu Hakusho</i>
7	<i>La màgica Doremi</i>	<i>Doraemon</i>	<i>Slam Dunk</i>	<i>Utena</i>
8	<i>El sergent Keroro</i>	<i>Bola de drac</i>	<i>One Piece</i>	<i>Cowboy Bebop</i>

9	<i>Shin-chan</i>	<i>Yu yu Hakusho</i>	<i>Ranma ½</i>	<i>Sailor Moon</i>
10	<i>Sailor Moon</i>	<i>Ranma ½</i>	<i>La màgica Doremi</i>	<i>Slam Dunk</i>
11	<i>Death Note</i>	<i>Shin-chan</i>	<i>Fushigi Yuugi</i>	<i>Trigun</i>
12	<i>Bobobo</i>	<i>Bobobo</i>	<i>Doraemon</i>	<i>One Piece</i>
13	<i>Rantaro</i>	<i>Slam Dunk</i>	<i>Shin-chan</i>	<i>Doraemon</i>
14	<i>Ranma ½</i>	<i>La llei de Ueki</i>	<i>Utena</i>	<i>Ginger, cinturó Negre</i>
15	<i>Yu Yu Hakusho</i>	<i>Sailor Moon</i>	<i>Jeanne, la lladre kamikaze</i>	<i>Inuyasha</i>

Taula 1: *l'anime* més popular entre els enquestats.

El primer que podem destacar és que, indiferentment de l'edat, *Sakura, la caçadora de cartes*, *Inuyasha* i *El detectiu Conan* han dominat les posicions superiors. Seguidament podem observar que s'han anomenat *anime* que gairebé tothom sabria reconèixer, com ara *Shin-chan*, *Doraemon* o *Bola de drac*. El que sí que es pot diferenciar és com a la franja dels 15-19 anys esmenten sèries que es van emetre durant els últims anys del 3XL, com *El sergent Keroro*, que es va emetre el 2007, *Death Note*, que es va emetre el 2010, i també surt a la llista *Yu Yu Hakusho*, que es va emetre aquell mateix any tot i ser més antiga. Considerant que els joves de 15 a 19 anys devien tenir deu anys menys durant aquella època, és sorprenent que al rànquing surtin sèries més antigues, com ara *Bobobo*, que va entrar en emissió el 2003, o *Ranma ½*, que és d'anys anteriors. Tot i no sortir a la llista de més votades, alguns adolescents han votat altres sèries antigues, com *Kochikame* o *Corrector Yui*, emeses al 2005. Això ens indica que, encara que sigui lleugerament, *l'anime* dels anys noranta segueix atraient interès entre alguns dels més joves.

La segona franja d'edat és la que ha obtingut més participació. En aquest cas, *Inuyasha*, *El detectiu Conan*, *Sakura, la caçadora de cartes*, *La màgica Doremi* i *One Piece* han guanyat amb molts vots amb diferència. Tenint en compte que han votat més dones en total, podem observar que han quedat en posicions més altes les sèries del gènere "*magical girls*" (noies

màgiques o noies amb poders màgics, que es transformen i han de combatre contra el mal), ja que aquestes sèries generalment estan adreçades al públic infantil femení. Aquest fet explica per què *Bola de drac*, per exemple, no ha quedat en posicions més altes, ja que en aquest cas és una sèrie més dirigida cap als nois. Això no és una norma, ni implica necessàriament que a les noies no els agradi *Bola de drac*, ni que als nois no els agradi *La màgica Doremi*. Hi ha hagut persones de tots els gèneres votant pels *anime* que han quedat al capdamunt del rànquing, però és un factor que cal tenir en compte. En aquesta franja d'edat hi surten *anime* que no s'havien esmentat anteriorment, com *Slam Dunk* (estrenada en *anime* al 1993, quan va tenir molt èxit a Àsia, i es va emetre en català el 2004) i *La llei de Ueki* (2007). Cal tenir en compte doncs, que la generació de 20-24 anys està més familiaritzada amb els *anime* emesos durant els primers anys dels 2000. A més, és la franja d'edat amb més participants, que arriben a mencionar 2.000 sèries d'*anime* (alguns en mencionen només un, d'altres n'han esmentat fins a 20 o més).

Les persones entre els 25 i els 29 anys que han respost eren adolescents durant els anys actius del K3 i el 3XL. En aquest cas *Yu Yu Hakusho*, *Bola de drac*, *Sailor Moon* i *Slam Dunk* han escalat en les posicions. Aquesta és la segona franja d'edat amb més participants, de tal manera que també han obtingut molts vots. En ser una generació ja més adulta, han aparegut *anime* que no s'havien mencionat en les altres llistes, com ara *Fushigi Yugi* (2002), *Utena* (2000) i *Jeanne, la lladre kamikaze* (2003). No obstant això, *Sakura, la caçadora de cartes*, *Inuyasha* i *El detectiu Conan* segueixen mantenint la seva posició al capdamunt de la llista.

Pel que fa a l'última franja d'edat, és la que ha obtingut menys quantitat de respostes, però fa no menys que unes 200 mencions a diferents *animes*. Podem observar que *Bola de drac*, *El detectiu Conan*, i *Sakura, la caçadora de cartes* estan posicionats al capdamunt, com en els casos anteriors. Aquesta generació rondava els 20 anys aproximadament durant els anys d'emissió del K3 i el 3XL, per tant eren els espectadors més adults. Així doncs apareixen a la llista diversos *animes* que no han estat mencionats anteriorment, i són encara més antics que els anteriors: *Dr. Slump* (2002), *Cowboy Bebop* (2001), *Trigun* (2001) i *Cinturó negre* (1995). Tot i no sortir al llistat dels més votats, altres *anime* que s'han esmentat algunes vegades són *Hattori el ninja* (1994), *Orphen, el bruixot* (2003), *Fly* (1993), i *Escaflowne* (2001).

7. La pirateria

Dins del panorama actual del doblatge en català hi ha gran debat: si recórrer a la pirateria per veure contingut audiovisual en català o no fer-ho. Abans d'aprofundir en el debat, cal explicar que hi ha una plataforma de *streaming* en directe cada cop més utilitzada anomenada Twitch. Durant els últims anys s'ha tornat molt popular entre els joves a través dels Youtubers i Gamers. Avui dia hi ha molts directes de videojocs, però es poden fer de qualsevol temàtica; en alguns casos senzillament es dediquen a xerrar amb els seus espectadors. És gratuït i funciona amb un sistema de seguidors i visualitzacions. Dins d'aquesta plataforma podem trobar un perfil que es va crear el setembre del 2020 anomenat MiqueletsTV. Es dedica a emetre en directe a través de Twitch la programació que hi havia al 3XL de la manera més fidel possible en català i sense ànim de lucre. És accessible per a tothom i actualment té més de 5.000 seguidors, a punt d'arribar als mateixos que el perfil oficial del Super3, que va ser creat el mateix mes. En altres paraules, en poc temps aquest perfil ha estat a punt d'atrapar en nombre de seguidors un canal oficial. Hi ha disponible la programació de cada dia i rep espectadors a diari. Aquí entrem en un dilema moral: oferir el contingut gratuït de manera no oficial i recórrer a la pirateria no és legal i no hauria de fer-se, però, per l'altra banda, es reclama més contingut en català per vies oficials des de fa anys. En MiqueletsTV deixa clar mitjançant el seu perfil de Twitter que la seva intenció és oferir i aprofitar les sèries ja existents per al públic. De fet, en el cas de que a la programació de TV3/Super3 s'hi afegeix una sèrie, MiqueletsTV s'encarrega de treure-la del seu *streaming* per no "robar-li" audiència. Com he esmentat anteriorment, a l'enquesta hi han hagut fins a sis persones que s'han referit a MiqueletsTV, explicant que gràcies a aquest perfil han conegut un munt de sèries d'*anime* noves i que els ha servit per a substituir el buit que van deixar el tancament dels canals. A banda de MiqueletsTV, hi ha diversos perfils que reclamen doblatge i programació en català. Concretament, un que s'anomena Tornada3XL, que té gairebé 7.000 seguidors, més que els perfils anteriors. Seguint amb el dilema de si és legítim fer això o no, durant els últims dies hi ha hagut un cert descontentament a causa de la prohibició que ha rebut MiqueletsTV de fer més *streamings*. Les causes són els drets d'autor i el *copyright*. Les respostes a les xarxes (concretament Twitter) han estat molt contundents: molts catalans asseguren que si es fes una bona distribució i un bon ús del contingut, no caldria fer servir un "canal" com el de MiqueletsTV,

però, com que crear un canal juvenil no sembla ser una prioritat (com s'ha interpretat a partir de l'entrevista amb Vicent Sanchis), no tenen altres opcions. En resum, hi ha centenars de catalans que miren *anime* i altres gèneres a través dels *streamings* de MiqueletsTV sent conscients de que no és un mètode del tot adient, però es veuen frustrats i indignats per la poca iniciativa per part de la Generalitat i la CCMA, i per això consideren que no rebran el que reclamen i, com a últim recurs, recorren a aquestes vies. La gran majoria asseguren però, que si es donés el cas que les seves demandes es compleixin, consumirien aquest contingut de manera legal i estarien satisfets de poder invertir en més producció en català.

8. Conclusions

El jovent actualment pateix una falta de contingut audiovisual doblat en català, concretament d'*anime*, des del tancament del K3 i el 3XL. Segons diversos estudis realitzats i els resultats obtinguts a partir de la nostra enquesta, hem pogut concloure que, efectivament, tenir a l'abast programació d'*anime* en català representa un augment i/o un estímul de l'interès per la cultura japonesa i un recurs pràctic per a aprendre català, a més d'oferir un entreteniment que per a molts va més enllà d'una simple sèrie de dibuixos.

Hi ha una generació de joves adults que senten una gran pèrdua degut a la cancel·lació de l'emissió d'aquests continguts i fa anys que reclamen una alternativa semblant a aquests canals. D'aquesta manera, els que senten nostàlgia i enyorança pels canals i les sèries les tindran disponibles una altra vegada i, a més, aquestes sèries podran contribuir a la normalització lingüística en la situació actual. No obstant això, aquestes persones consideren que hi ha molt poca iniciativa per part de les institucions per fer-ho realitat, de manera que alguns acaben recorrent a fer servir la pirateria.

Pel que fa a les hipòtesis que s'havien plantejat, podem afirmar que totes són encertades: els canals K3 i 3XL van ser molt populars entre el públic infantil i juvenil, i van tenir un gran impacte en la infància i la joventut de tota una generació. D'aquesta manera han estimulat l'interès per la cultura japonesa a Catalunya, i van fomentar l'ús del català entre els espectadors. Pel que fa a la pèrdua dels canals, ha perjudicat la normalització lingüística del català. Tot això són motius que provoquen que gran part d'aquesta generació estigui descontenta amb el seu tancament. El que caldria és prioritzar alguna alternativa per substituir aquells canals i tornar a oferir contingut de qualitat i en català per a joves i per a tothom.

Pel que fa a l'enquesta, ha sigut essencial per fer l'estudi però considero que s'hagués pogut plantejar encara millor. Com he anat mencionat al llarg de l'anàlisi, hi ha dades que s'haguessin pogut obtenir amb més exactitud afegint algunes preguntes. Per descobrir si l'*anime* va impulsar l'interès en la cultura japonesa hagués estat més adient preguntar explícitament si la persona enquesta estudia japonès. Una altra pregunta útil hagués estat quin idioma parla normalment l'enquestat, i després afegir si el doblatge en català l'animava

a fer servir més aquesta llengua. Hi ha faltat una pregunta important per fer l'estudi: si hi hagués *anime* disponible en català a les noves plataformes, en miraries? Amb les respostes a aquesta pregunta podríem saber si aquesta oferta és necessària i si els enquestats estarien disposats a consumir aquest contingut per altres vies a part de la televisió, un fet important tenint en compte que actualment gairebé tothom fa ús d'aquestes aplicacions en les quals gairebé no hi ha res disponible en català. A més, tots els comentaris que els enquestats han anat afegint a l'enquesta eren escrits a l'apartat on es demana per l'*anime* preferit. Això em fa pensar que també hagués estat més pràctic incloure un espai extra per a les persones que volguessin donar la seva opinió o fer algun comentari, i d'aquesta manera s'haguessin aconseguit també més detalls i opinions dels enquestats. Tot i que es poden millorar alguns aspectes, gràcies a la gran participació rebuda s'han pogut analitzar moltes dades.

Tot i que ja fa més de dues dècades que l'*anime* es va popularitzar a Catalunya, aquest grup d'apassionats de la cultura japonesa no deixa de créixer, i això queda demostrat per l'èxit de les pel·lícules més recents, a més de l'increment d'*anime* a les plataformes de *streaming*. Els catalans que volen *anime* en català, però, es mostren indignats i no en deixen de reclamar.

Bibliografia/Webgrafia

Alzaman, D. D. (17 d'octubre de 2019). *Arte japonés, japonismo y neojaponismo*. Última consulta el 8 d'abril del 2021, de Universitat Oberta de Catalunya: <https://symposium.uoc.edu/40880/detail/japon-en-cataluna-y-espana-como-arraiga-una-cultura-en-un-pais-lejano.html>

Llistat cronològic d'anime emès en català (a Catalunya). (2 de gener del 2015). Última consulta el 6 de maig del 2021, de Anime lliure: <http://web.animelliure.net/index.php/web-animelliure-2/anime-en-catala/81-anime>

Berengueras, J. M. (1 de novembre del 2016). *El Saló del Manga de Barcelona bat el seu rècord amb 142.000 visitants*. Última consulta el 8 d'abril del 2021, de El Periódico: <https://www.elperiodico.cat/ca/oci-i-cultura/20161101/salo-del-manga-barcelona-2016-record-balanc-5601753>

Christensen, A. R. (Març del 2011). *Cool Japan, Soft Power*. Última consulta el 6 de maig del 2021, de Global Asia: https://www.globalasia.org/v6no1/feature/cool-japan-soft-power_asger-r%C3%B8jle-christensen

Comes, L. (n.d.). *El doblatge en català*. Última consulta el 13 d'abril del 2021, de l'article: https://www.cac.cat/sites/default/files/2019-04/Q28_Comes_CA_0.pdf

Cool Japan Strategy Public-Private Collaboration Initiative. (17 de juny del 2017). Última consulta el 8 d'abril del 2021, de Cool Japan Strategy: https://www.cao.go.jp/cool_japan/english/pdf/published_document2.pdf

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. (n.d.). Última consulta el 24 d'abril del 2021, de Televisió de Catalunya: <https://www.ccma.cat/tv3/>

Bola de drac torna amb èxit (21 de setembre del 2011). Última consulta el 7 de maig del 2021, de El Punt Avui: <http://www.elpuntavui.cat/article/13-comunicacio/20-comunicacio/455208-bola-de-drac-torna-amb-exit.ht>

Fernàndez, A. L. (16 de novembre del 2019). *“Set anys sense 3XL: Una generació*

d'adolescents orfes de televisió en català” Última consulta el 6 de maig del 2021, de Vilaweb: <https://www.vilaweb.cat/noticies/continguts-juvenils-catala/>

Gómez, P. A. (n.d.). *El anime y manga*. Última consulta el 6 de maig del 2021, de Monografias: <https://www.monografias.com/trabajos10/anim/anim.shtml>

Normalització lingüística (n.d.). Última consulta el 6 de maig del 2021, de Gran Enciclopèdia Catalana: <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0196727.xml>

El doblatge en català «continua sota mínims» mentre que el castellà treu fum per la demanda de les plataformes. (12 de juny del 2020). Última consulta el 6 de maig del 2021, de La República: <https://www.larepublica.cat/noticies/politica/el-doblatge-en-catala-continua-sota-minims-mentre-que-el-castella-treu-fum-per-la-demanda-de-les-plataformes/>

Reteena Festival. (13 de desembre del 2020). *Doblatge d'anime a Catalunya: Son Goku era català?* Última consulta el 6 de maig de 2021, de Youtube [Video]: <https://www.youtube.com/watch?v=uBmJ9GvcQ90&t=1s>

Entrevista a Vicent Sanchis, director de TV3 (30 d'abril de 2021). Última consulta el 6 de maig del 2021, de Youtube [Video]: <https://www.youtube.com/watch?v=2rahFSWXH-M>

-

Annexos

Annex 1: Nombre de vots a cada *anime* segons les franges d'edat

	15- 19 anys	20-24 anys	25-29 anys	30 o més anys
1	Inuyasha (90)	<i>Inuyasha</i> (230)	<i>El detectiu Conan</i> (160)	<i>Bola de drac</i> (55)
2	<i>El detectiu Conan</i> (85)	<i>El detectiu Conan</i> (185)	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i> (125)	<i>El detectiu Conan</i> (41)
3	<i>One Piece</i> (58)	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i> (169)	<i>Inuyasha</i> (120)	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i> (25)
4	<i>Bola de drac</i> (52)	<i>La màgica Doremi</i> (167)	<i>Yu Yu Hakusho</i> (86)	<i>Dr. Slump</i> (23)
5	<i>Doraemon</i> (43)	<i>One Piece</i> (162)	<i>Bola de drac</i> (81)	<i>Ranma ½</i> (23)
6	<i>Sakura, la caçadora de cartes</i> (31)	<i>El sergent Keroro</i> (99)	<i>Sailor Moon</i> (80)	<i>Yu Yu Hakusho</i> (16)
7	<i>La màgica Doremi</i> (28)	<i>Doraemon</i> (96)	<i>Slam Dunk</i> (77)	<i>Utena</i> (15)
8	<i>El sergent Keroro</i> (23)	<i>Bola de drac</i> (95)	<i>One Piece</i> (71)	<i>Sailor Moon</i> (14)
9	<i>Shin-chan</i> (17)	<i>Yu Yu Hakusho</i> (93)	<i>Ranma ½</i> (68)	<i>Cowboy Bebop</i> (14)
10	<i>Sailor Moon</i> (11)	<i>Ranma ½</i> (90)	<i>La màgica Doremi</i> (58)	
11	<i>Death Note</i> (10)	<i>Shin-chan</i> (82)	<i>Fushigi Yugi</i> (55)	<i>Slam Dunk</i> (15)
12	<i>Bobobo</i> (9)	<i>Bobobo</i> (78)	<i>Doraemon</i> (50)	<i>Trigun</i> (13)
13	<i>Rantaro</i> (8)	<i>Slam Dunk</i> (75)	<i>Shin-chan</i> (48)	<i>One Piece</i> (12)
14	<i>Ranma ½</i> (6)	<i>La llei de Ueki</i> (61)	<i>Utena</i> (32)	<i>Doraemon</i> (12)
15	<i>Yu Yu Hakusho</i> (4)	<i>Sailor Moon</i> (57)	<i>Jeanne, la lladre kamikaze</i> (29)	<i>Ginger, cinturó negre</i> (12)
16	<i>Dr. Slump</i> (4)	<i>Fushigi Yugi</i> (48)	<i>Dr. Slump</i> (21)	<i>Musulman</i> (11)
17	<i>Fushigi Yugi</i> (3)	<i>Dr. Slump</i> (44)	<i>Bobobo</i> (20)	<i>Inuyasha</i> (10)
18	<i>La llei de Ueki</i> (2)	<i>Hattori el ninja</i>	<i>Cowboy Bebop</i>	<i>Hattori el ninja</i> (8)

		(41)	(14)	
19	<i>Nana</i> (2)	<i>Utena</i> (35)	<i>Karekano</i> (13)	<i>Fushigi Yugi</i> (7)
20	<i>Kochikame</i> (2)	<i>Jeanne, la lladre kamikaze</i> (30)	<i>Orphen el bruixot</i> (12)	<i>Evangelion</i> (7)